

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: **DEM. I. DOBRESCU**
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direc. Contenc. B-cel G-le a Țării Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat membru Cons. legislativ	GR. CONDURATU Consiiler la Curtea de Apel București	RĂDULESCU Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALFRED JUVARA Dr. în Drept din Paris Avocat	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIȚEANU Avocat	C. SIPSOM Profesor la Facultatea de Drept, București
	GR. TRANCU-IAȘI Fost Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facul a'ea de Drept din Paris

Secretar de Redacție: **E. C. DECUSARA**, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare
Membrii corespondenți pentru Paris: **EDOUARD LÉVY** și **SILVIU KRAINIC**, D-ri în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL	
Un an p. B-ci, Case Com. și Autorit.	800 lei
" Avocați	500 "
" Magistrați	400 "
6 luni prețul de sus pe jumătate	

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ In lunile Iulie și August apare odată la 2 săptămâni
Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația București, Artei, 5 și Rahovei, 5 Lângă Palatul Justiției TELEFON 13/29
--

S'a pus sub presă **No. 3 Biblioteca Marilor Procese**, care cuprinde în prima parte: **Procesul Amira**: Testament evacuat la Moscova. Reconstituirea lui (Pledoariile rostite la Inalta Curte de Casație de d-nii avocați S. Rosental, C. G. Dissescu, Mihail Antonescu, Istrate Micescu și Longin Heliade-Rădulescu, conținând sentința Trib. Ilfov s. II, decizia Curții de Apel Buc. s. IV-a cu Nota d-lui Prof. D. Alexandresco și decizia Inaltei Curți de Casație.

În partea II-a: Pledoariile d-lor avocați Matei Cantacuzino și Mihail Christea înaintea Secțiunilor Unite ale Inaltei Curți de Casație, în faimosul proces al exproprierei pădurilor din Basarabia.

Anonamentul anual costă: 800 lei p. Autorități, Case de Comerț, particulari; 500 lei p. avocați și 400 pentru magistrați.

SUMAR

- Un răspuns de d-l avocat C. Xenii, fost ministru;
- Autoritățile tutelare, de d-l judecător George P. Docan;
- Comabilitatea comercială în legătură cu Dreptul și legile speciale Comerțului, de d-nii avocați Sp. Iacobescu și Al. Sorescu,
- Recenzie de d-l avocat D. R. Ioanițescu;

Jurisprudență:

— Curtea de apel Galați secția I: *Virgil și Remus Benișache cu Elena și Onorina Benișache* (Despre împărțeala făcută de un ascendent printr'un testament olograf. Atacarea acestei împărțeii prin excepție, fără exercitarea unei acțiuni principale. Admisibilitate. Condițiile necesare pentru existența unui testament olograf. Nulitatea testamentului pentru violarea art. 797 c. civil. Art. 859, 796, 741, 797 și 684 codul civil), cu o Notă de d-l Profesor D. Alexandresco;

— Trib. Notariat Ilfov: *Soc. Dacia România cu Gr. Calonțirescu* (Oacă băncile și instituțiile financiare pot beneficia de facultatea prevăzută de art. 76 alin. 4 din legea agrară? Dacă este nevoie de consimțământul proprietarului pentru aceasta? Caracterul de indivizibilitate al ipotecei. Constituționalitatea regulamentului legii agrare. Art. 75, 76 și 156 legea agrară; art. 159 din regulamentul ei, art. 99 alin. 9 vechea Constituție, 88 alin. 9 și 103 din noua Constituție).

Tabla de materii a Curierului Judiciar pe 1923, a apărut. Ea este un adevărat repertoriu juridic. Prețul 50 lei.

Un răspuns

Articolul meu „Politica și Magistratura”, publicat acum două luni în Universul, a dat loc unei polemici din zi în zi mai animată.

Mă bucur că problema magistraturei n'a rămas uitată în obișnuita sferă a indiferenței generale, și sunt sigur că efectele acestei polemici vor fi salutare. Măsurile ce s'au luat o dovedesc. Mă întristez însă că frumoasele articole ce s'au scris au conținut, în afară de unele exagerări nedrepte, și destăinuirii formale de o neobișnuită gravitate. Magistrați vechi au adus ei înșiși preciziiuni penibile în articole semnate. Vom urmări cu adânc interes rezultatul anchetelor oficiale.

Până atunci, mă simt dator să nu las fără răspuns articolul d-lui C. Romano președintele Curții de apel, și să-l rog a crede că întârzierea acestor rânduri e datorită exclusiv lipsei mele din Capitală pe timpul vacanțelor.

Articolul d-sale din Curierul Judiciar „Nu mai apărați Magistratura”, a fost apreciat în mod diferit. Desbrăcat de titlul său, ca și de unele nervozități stilistice, mie mi-a plăcut. Căci era într'ânsul reacțiunea unui suflet onest, strigătul unei curate conștiințe profesionale.

D l Romano — pe care îmi place a-l prenumăra printre vechii mei prieteni — credea că noi, nemagistrații, noi avocații mai ales, ne amuzăm să „ponegrim, nedreptățim și lovim” a treia putere în Stat, că în criticele noastre generalizăm (ceea ce nu-i poate trece nimănui prin gând), și că n'aducem cazuri concrete.

Iar cei cari pe deasupra joacă în Stat și un rol politic, erau rugați să n'o mai apere, căci printr'o

„protecțiune rău înțeleasă sau rău exprimată, nu numai că n'o apără, dar încă... o jignesc“.

Desigur, aluzia finală mă privea. Printr'o protecție rău înțeleasă și rău exprimată, reușisem să... jignesc magistratura!

Sunt nemângâiat că n'am destul talent ca să mă exprim bine, dar asigur magistratura — și de astădată mă silesc să nu mă exprim rău — că nici prin gând nu mi a trecut nici să-mi iau aere de protector, și mai puțin s'o jignesc.

Cine își amintește de cele ce am scris, va recunoaște că în articolul meu am discutat o pură chestiune de principiu, și nu m'am scoborît dela înălțimea ei. Am plecat dela niște destăinuirii penibile din Cameră și le-am relevat ca pe încă un simptom al amestecului din ce în ce mai frecvent al puterii executive în distribuirea justiției. Vorbeam apoi de diferitele misiuni și comisiuni de prin ministere în cari figurează magistrații, de secretariatele generale politice ocupate de magistrați, și de atâtea alte forme ale unor contingente politice cari pot slăbi credința în desăvârșita independență a magistraturei.

Greșeam oare? Tot ce se poate. Dar intrucât „jigneam“ magistratura relevând obiceiuri pe cari nu le mai întâlnim în nici o altă țară? Și nu era frumos oare că dorința neamestecului puterii executive în justiție venea tocmai dela un om politic, care la urma urmei n'avea decât să fie mulțumit de actuala stare de lucruri, dacă ar fi fost să nu-și consulte decât interesul său egoist!?

Nu era oare jignitor ceea ce s'a spus dela tribuna Camerei de Decanul Baroului și de un Ministru, și era jignitor protestul meu desinteresat împotriva celor spuse?

Și se impunea oare concluzia „să nu mai apărăm magistratura“?

Dar, între timp, a venit un al doilea articol al stimatului meu prieten. El pune singur la punct primul său articol. Și nici nu se putea altfel. Văd azi cu plăcere că suntem de acord. Dreptul de a ne ocupa de interesele magistraturei nu ni se mai contestă.

Da. Noi vom apăra magistratura cu sau fără voia ei, oridecâteori ar fi nevoie. Căci magistratura nu e a magistraților. Ea este mai ales a nemagistraților. Justiția nu e creată nici pentru magistrați, nici pentru avocați. Ea e a justițiabililor și numai a lor. Dacă, în mod ideal, ne am închipui o lume fără conflicte omenești, capitolul justiției n'ar mai exista nici în Constituție, nici în budget.

Cum să tăgăduim deci cetățenilor justițiabili sau nejustițiabili dreptul de a fi atenți la această sfântă și fundamentală instituție, și a semnala cu toată grija lacunele bunei ei funcționări?

Iar oamenilor politici, al căror trup e acoperit zilnic de sus și până jos până și de săg-țile pașnicilor magistrați, lor și mai puțin li se poate tăgădui acest drept. Căci, orice s'ar zice și orice s'ar scrie la su-

părare, magistratura nu se poate plânge prea mult de vitregia oamenilor politici. Statul nostru, fraged și plin de greutate, a avut totuși pentru magistratura lui solicitudinii pe cari le-a refuzat altor categorii de funcționari.

Marea cucerire a inamovibilității, ei au dobândit o cei d'întâi, ca un omagiu și ca o siguranță. Acest principiu a mers apoi lărgindu se. Au venit în urmă înaintările pe loc. A venit Consiliul superior, cu selecțiunea avansărilor dată în mâna magistraților.

Incet, dar necurmat, oamenii politici n'au scăpat o singură ocazie ca să nu facă tot ce au putut pentru justiție. Să nu fim nedrepti.

S'au strecurat și numiri greșite sau avansări nemeritate. De sigur. Dar cine e omul perfect din sânul magistraturei, căruia să i dăm azi conducerea justiției și să garanteze că nu va greși?

Iar dacă lefurile sunt azi dureros de insuficiente, totuși, ele tot sunt puțințel mai mari decât ale altor funcționari înalți cari protestează, și toți pe rând ne străduim ca în mijlocul imenselor greutăți budgetare, tot să mai facem câte ceva.

Evident însă că automobilele, de cari vorbește în treacăt d. Romano, nu se vor putea obține pe cale bulgătară. Oricât am mări lefurile, magistratura a fost, este și va rămâne, la noi ca pretutindeni, o carieră nobilă pe care n'o îmbrățișezi ca să-ți dea avere.

Fiecare profesiune cu lumina și cu umbra ei.

Tabloul suferințelor de azi ni-l zugrăvește președintele Curții de București, în culori cari nu ne sunt străine. De aceea și spuneam în articolul meu că «țara aceasta nici odată nu va fi în stare să plătească magistraților datoria ei de recunoștință». Cred că nu m'am exprimat rău.

Vor veni însă și zile mai senine. Un temperament cald, entuziast ca al d-lui Romano de ce să n'aibă nădejdea în ziua de mâine a patriei lui, și să nu creadă în îndreptare.

Până atunci să n'avem toți decât o grijă: Să facem așa, încât magistratura să aibă ea singură nemulțumiri de ridicat în contra altora, iar alții să n'aibă de ridicat față de ea, nici una.

C. XENI.

10 Februarie 1924.

Autoritățile tutelare^(*)

În Statele care admit forma de tutelă a autorității, alături de instanțele tutelare diferite, după cum supravegherea tutelelor este dată în competența instanțelor judecătorești sau a autorităților administrative. Cele mai multe State au însărcinat cu rezolvarea afacerilor de tutelă pe instan-

^(*) Fragment din studiul «Minoritatea în legislația ungară» ce va apare în curând.

tele judecătorești, și, după cât cunoaștem, numai două au întemeiat instanțe speciale *administrative*: Elveția și Ungaria. ¹⁾

În ce privește Elveția, până la întocmirea codului civil din 1912, ce a avut misiunea să unifice 25 de legislații din cari nu erau două identice, supravegherea tutelor se făcea în unele cantoane de către judecătorii de pace, iar în altele, de către anumite autorități administrative. Proclamând principiul că „organizarea tutelor este esențialmente administrativă”, noul cod spune că autoritățile tutelare vor fi designate ca și mai înainte de cantoane, cari vor putea să-și păstreze sistemul anterior, folosindu-se astfel, unele de instanțele administrative, iar altele de cele judecătorești. Este vorba prin urmare, nu de un principiu formal, ci mai mult de consacrară legală a unor obiceiuri tradiționale cari variază după localități.

Legiuitorul ungar dela 1877 a voit însă a întemeia o organizare originală, stabilind principiul și toate amănunțele unei organizări numai pe bază administrativă. El avea în față variata organizare cantonată din Elveția, dar s'a îndepărtat de ea atât de mult încât un autor ungar, observând că nicăeri în Europa tutelele nu au asemenea organizare pur administrativă, spune că «i-ar trebui cuiva o prea bogată fantezie pentru a putea asemăna sedriile orfanale cu autoritățile tutelare comunale din cantoanele elvețiene». ²⁾

E adevărat că la înființarea Sedriilor orfanale a contribuit nu a atât păreri legiuitorului maghiar de pe vremuri, cât mai ales starea de lucruri de pe timpul înființării lor.

Până la 1872, în Ungaria nu exista separarea

1) Am putea citi în parte și Rusia veche. Supravegherea tutelor se deosebiă, în dreptul civil rus, după cum pupilii erau copii de nobili, de clerici etc. Autoritățile tutelare erau următoarele: 1) *Tutela nobilitară*, specială pentru orfanii nobililor și ai persoanelor din cler cari făceau parte din nobilime, era o comisiune, aleasă în fiecare circumscripție de corpul nobleței și prezidată de mareșalul nobiimei. 2) *Autoritatea ecleziastică* se ocupă cu tutelele membrilor clerului inferior. 3) *Tribunalul orașenesc al orfanilor*, o emanație a autorității municipale, era însărcinat cu tutelele persoanelor fără nobleță personală, cu ale tuturor orașenilor în general, cu ale evreilor și lucrătorilor din fabrici și uzine. 4) *Pentru locuitorii din comunele rurale* erau reguli speciale prevăzute în «legile stărilor sociale» (art. 241 cod. civ. rus) de obicei cu organizarea tutelor era însărcinat consiliul comunal. 5) În ce privește *Basarabia* erau și alte legi speciale, privitoare în deosebire la orfanii foștilor mazili și rușii, ale căror tutele erau supraveghiate de căpitanul lor (art. 242 c. c. rus) vezi asupra organizării rusești *S. Grouit h*, op. cit.

Din fericire, noi am înlăturat în Basarabia această organizare bazată pe privilegiul de clasă, inadmisibile după Constituția noastră. Decretul-lege No. 2743 din 2 Iulie 1919 (Monitorul Oficial No. 62 din 4 Iulie 1919, din Colecția Ministerului de Justiție, vol III, pag. 205) a desființat «diferitele instituțiuni tutelare din Basarabia», cu începere dela 1 August 1919, introducând organizarea tutelor din codul civil român și trecând toate atribuțiile lor la instanțele judecătorești. Ele au mai rămas astăzi doar în domeniul amintirii.

2) *Béla Vavrik*.

justiției de administrație. Funcționau până atunci în orașe, tribunale de municipii sau tribunale județene, cu atribuțiuni nu numai judecătorești, ci și administrative. Ungaria se află într'o situație rudimentară, demnă de a fi luată ca exemplu pentru cazurile de confuziune între puterile Statului. Tutelele și curatelele, de cari, în timpurile mai vechi se ocupau județele și comunele, erau supraveghiate de acele tribunale. Cu prilejul despărțirii justiției de administrație, Ungurii au trecut în 1870 o lege (a XLII-a, art. 41 și 42), prin care au dispus înființarea unei comisiuni însărcinate cu luarea afacerilor de tutelă și curatelă dela vechile tribunale și predarea lor la autoritățile administrative din nou create: „*sedriile* (în traducere literală: *scaunele*) *orfanale*”. În acest mod afacerile tutelare nu au trecut la justiție, ci au rămas în sarcina autorităților administrative. Legea din 1877, reglementând tutela și curatela, a menținut aceste instituții, organizându-le în mod amănunțit. «Ele au trebuit să fie menținute, spune expunerea de motive a legii, pentru că s'a dovedit capabile de viață și pentru că nu s'a găsit nici un motiv ca afacerile de tutelă și curatela să fie trecute în alte mâini».

Dacă mai adăogam că, pe timpul înființării lor, nobilimea maghiară urmărea crearea unei biurocrații puternice și numeroase, pentru a servi ca loc de refugiu pletorii de nobili scăpați în urma ridicării iobăgiei, se va înțelege pentru ce înființarea acestor noi autorități administrative pareă atât de justificată.

Organizarea autorităților tutelare, păstrată până astăzi în Ungaria și în Ardeal este următoarea:

Autoritatea tutelară este pusă de lege în sarcina județelor, orașelor cu municipiu ³⁾ și excepțional a comunelor. Aceste autorități și-o exercită prin organe speciale numite «*sedrii orfanale*», cari servesc de autorități tutelare de primă instanță. Ele sunt compuse din: un președinte, cel puțin doi asesori, un notar, un juriconsult și personalul auxiliar foarte numeros ⁴⁾ Sedriile orfanale judecă în complete de trei membri și dau deciziuni pe cari le execută prin organele administrative sau judecătorești, ce aplică legea execuției silite. Organele sedrii orfanale sunt: juriconsultul (= avocatul) care ia parte la ședințe ca un fel de reprezentant al ministerului public și care reprezintă sedria înaintea instanțelor judecătorești; apoi, casierul, contabilitatea județului sau comunei,

3) *Municipii* sunt orașele mari cu organizare administrativă, autonomă întocmai ca a unui județ conduse de un prefect, etc. În Transilvania sunt: Cluj, Timișoara, Oradea-Mare și a.

4) De exemplu, în Oradea Mare sunt astăzi: la Sedria orfanală a *ju. etru*: un președinte, 9 asesori, un juriconsult, un notar și 34 funcționari; a Sedria orfanală a *orasului*: un președinte, doi asesori, un juriconsult, un notar și opt funcționari. În total: 59 funcționari numai în județul Bihor!

iar în județe: pretorii (= administratorii de plasă) și primăriile comunale. În comune Sedria orfanală are un auxiliar foarte important: *tutorul comunal*, funcționar delegat de comună, având misiunea de a propune numirea tutorilor și curatorilor, a supraveghia administrația tutelelor, a raporta Sedriei orfanale și a face în general orice lucrări cari țin de administrația comunală a tutelelor.

Sedriile orfanale judecă în ședință publică ca și tribunalele, chemând părțile cu citații. Sunt autorități independente, nefiind supuse nimănui în ce privește hotărârile ce dau, deși în practică se întâmplă altfel. Fiind autorități administrative, cu personal încadrat în personalul județean, sunt puse sub dependența prefecturilor, iar în ultim resort a ministrului de interne⁵⁾.

Deciziunile Sedriei orfanale se pot apela de cei interesați, apelul suspendând executarea. Rudele cari n'au fost ascultate, pot declara apel oricând, dacă nu au fost înștiințate de deciziunea Sedriei, dispoziție foarte rea, pentrucă prin apelul lor se poate primejdui interesele minorilor, împiedecându-se executarea. Apelul se face în termen de 15 zile *la comisiunea administrativă județeană* (un fel de consiliu județean), care joacă rolul de a doua instanță. Se înțelege că aceste comisiuni nu au nici o pricepere a judeca chestiuni de atributul justiției, cum sunt afacerile de tutelă. Ele delegă totuș din sânul lor o comisiune de 5 membri cari... judecă. În contra deciziunilor lor există dreptul de recurs. Uneori comisiunea administrativă judecă chiar și fără recurs, în cazurile când cenzurează anumite hotărâri ale Sedriei orfanale pe cari aceasta e obligată a i le trimete din oficiu (de ex. deciziile de declararea majorității).

În sfârșit, instanța supremă în materie de tutelă și interdicție care cenzurează deciziunile comisiunilor administrative judecând recursurile declarate împotriva lor, este ministerul de interne, iar astăzi la noi, ministerul justiției.

Competența Sedriei orfanale e fixată după comuna domiciliului minorului, iar pentru copiii găsiți, după locul aflării lor.

Atribuțiile Sedriilor orfanale sunt foarte numeroase. În primul rând sunt toate chestiunile privitoare la tutelă și puterea părintească, pe care le-am examinat în acest studiu; vom adăogi numai că, în legătură cu ele, Sedria orfanală este investită și cu atribuțiuni disciplinare, putând

aplica la caz de nevoie, diferite sancțiuni tutorilor, curatorilor, minorilor, etc.

În afară de aceste atribuțiuni, Sedriile orfanale mai sunt competente și cu rezolvarea altor chestiuni și acestea tot de ordin judecătorească. Astfel sunt: afacerile privitoare la interziși; deși punerea sub interdicție se face de Tribunale, curatelele interzișilor sunt puse sub supravegherea Sedriilor orfanale. Apoi, chestiunea privitoare la declararea majorității, precum și la suspendarea majorității până când se vor pronunța instanțele judecătorești asupra prelungirii minorității; stabilirea pensiunii alimentare datorite reciproc de părinți, ascendenți și copii *legitimi* (căci instanțele judecătorești decid numai asupra pensiunilor cuvenite copiilor *nelegitimi!*); chestiunile privitoare la plasarea copiilor în caz de divorț sau de separare a soților, anumite atribuții date de legea matrimonială, între cari consimțimintele în materie de căsătorie a minorilor; chestiunile referitoare la religia și numele copiilor aflați sub tutelă sau sub puterea părintească; chestiunea plasării copiilor părăsiți sau orfanii de război; anumite chestiuni în legătură cu procedura succesorală, precum și alte atribuțiuni mai mărunte.

Trebue de remarcat că Sedriile orfanale au o organizare specială în ce privește administrarea averii minorilor de sub tutelă și chiar a celor de sub puterea părintească; astfel Sedria orfanală e obligată să dea cu împrumut numerarul minorilor depus în bănci, putându-l plasa cu ipotecă; ea păstrează în cassa ei bijuteriile și efectele minorilor. Când minorii ajung la majoritate, Sedria orfanală le dă în primire pe lângă cealaltă avere, și întreg capitalul lor fructificat. În această privință legea are dispozițiuni amănunțite și precise în vreo 130 de articole în partea II, a cărui scop este numai reglementarea organizării Sedriilor; legea VI din 1885, precum și numeroase ordonanțe ministerele o completează.

Din această scurtă expunere, s'a putut vedea că Sedriile orfanale, deși autorități administrative, au în cea mai mare parte din atribuțiunile lor, o competență de natură pur judecătorească. Prin urmare, la baza organizării lor, stă o concepție fundamental greșită, care consfințește un amestec ciudat și nerațional între competența puterii judecătorești și aceea a autorităților administrative. Dacă însă greșala de concepție este explicabilă pe considerațiile de natură istorică mai sus arătate, menținerea ei nu poate fi admisă. Și aceasta cu atât mai puțin la noi, cari nu putem fi siliți de nimeni să păstrăm instituțiile născute din confuziunile legislatorilor maghiari.

Chestiunea menținerii acestor instituții se va pune fără îndoială cu prilejul unificării. Se cuvine deci să ne întrebăm: Va fi rațională și utilă

5) Astăzi la noi sunt sub dependența ministrului de justiție. La sfârșitul unui articol (4) dintr'o lege (publicată în *Monitorul Oficial* No. 164 din 28 Octombrie 1922), care se ocupă cu fixarea regimurilor sanitare (1) și cu serviciile de asistență socială, instituții cari n'au nici un raport cu autoritățile tutelare, se poate citi fraza: «Sedriile orfanale trec sub autoritatea ministrului de justiție». Această singură frază a atins un întreg sistem, fără a schimba de fapt nimic, întrucât afacerile tutelare au rămas și mai departe în competența instanțelor administrative, numai că în a treia instanță decide, în loc de ministerul pe interne, ministerul de justiție.

păstrarea în Ardeal și introducerea Sedriilor orfanale în tot cuprinsul regatului ?

S'ar putea susține că simpla argumentare întemeiată pe principiul separării puterilor în Stat, nu ar fi suficientă pentru a îndreptăți desființarea lor, din moment ce s'ar dovedi că Sedriile orfanale merită a fi menținute pe alte considerațiuni. Pentru aceasta, vom adăoga și alte argumente, începând cu cele de... origină maghiară.

Voidnd a învedera utilitatea Sedriilor orfanale, expunerea de motive a legii care le-a înființat (legea a XX) — în afară de fraza citată mai sus care nu spune nimic — arată că motivul ce a determinat pe legiuitorul maghiar să încredințeze afacerile tutelare autorităților administrative și nu celor judecătorești a fost următorul: În chestiunile de tutelă și curatelă este uneori necesar a se proceda și *din oficiu*, ceea ce nu ar fi posibil pentru instanțele judecătorești, cari procedează numai când sunt sesizate de cererile părților interesate.

Obiecțiunea se poate înlătura cu ușurință. În adevăr, ce împiedecă oare pe legiuitor să permită și instanțelor judecătorești a proceda din oficiu, mai ales când la baza măsurilor ce trebuiesc luate în favoarea minorilor, stă ideea de protecție a lor, idee care interesează ordinea publică și care este fundamentul instituției tutelare ?

Dar Sedriile orfanale au fost, încă dela înființarea lor, aspru criticate chiar de doctrina maghiară. Cel mai de seamă cusur pe care îl găsesc autorii unguri este acela al centralizării lor. Cum sediul oricărui scaun orfanal este în capitala județului, e aproape cu neputință ca această autoritate centrală să exercite un control serios și energic asupra a zece-douăzeci mii de minori și interziși, domiciliați în tot cuprinsul județului, unii la foarte mare depărtare. Este apoi, neraționabil să pretinzi dela un tutore sătean ca, pentru a îndeplini o formalitate neînsemnată sau a obține un banal consimțământ la căsătoria minorului, să facă drumuri lungi și costisitoare din satul lui până la reședința județului.

În afară de această critică, în doctrina maghiară s'a mai susținut cu drept cuvânt că pentru rezolvarea atâtor chestiuni de natură judecătorească sunt necesare cunoștinți juridice întinse; or, cu toată licența în drept ce se cere membrilor Sedriei orfanale, ei au dat dovadă că nu sunt destul de pregătiți pentru această funcțiune judecătorească. Apoi, în general, spune juristul *Béla Vavrik*, «autoritățile noastre administrative nu sunt destul de temeinic organizate și destul de apte pentru a se ocupa și cu chestiunile tutelare». (Ce să mai spunem de cele de după războiu, din țara noastră ?).

Însuși autorii proiectului de cod civil maghiar mărturisesc ca au stat la îndoială dacă trebuie să mențină pe viitor chestiunile de tutelă în compe-

tența administrației, sau să le treacă la instanțele judecătorești. Lăsând chestiunea pentru a fi rezolvată mai târziu, expunerea de motive nu uită a spune că „proiectul nu consideră satisfăcătoare organizarea de azi a autorităților tutelare, nici în ce privește asigurarea drepturilor copiilor, nici ale părinților ; pentru aceea a trecut unele atribuțiuni ale Sedriilor orfanale la instanțele judecătorești“.

Dacă vom adăoga, cu privire la situația actuală din Ardeal, că Sedriile orfanale lucrează penibil de încet, fiind uneori necesar a aștepta ani de zile simpla aprobare a unui contract, dacă vom spune că funcționarii lor sunt și mai nepregătiți decât înaintea războiului, iar mulți din ei nici n'au învățat încă românește, dacă vom socoti că pentru întreținerea Sedriilor orfanale se cheltuiesc sume enorme, când atribuțiile lor ar putea fi exercitate fără cheltuială de instanțele judecătorești, credem că am învederat îndeajuns că desființarea acestor instituții este nu numai necesară, dar că ea va fi spre folosul populației ardeleni.

E de necontestat totuș, că în sânul acestei populații rurale, s'a creat o atmosferă de multă încredere pentru „scaunele sărăcești“, cari au reputația că acordă ocrotire tuturor celor năpăstuiți și slabi. De aceea credem că prin desființarea lor, atribuțiile ce au astăzi trebuiesc trecute cu multă prudență asupra altor instanțe, acordându-se pe dealtă parte și avantajii populației rurale ardeleni, care nu trebuie să rămână cu impresia că Statul român o nedreptățește. Din această cauză susținem, că odată cu trecerea atribuțiilor acestor autorități la instanțele judecătorești, ar fi necesar să se urmărească totodată și *descentralizarea lor*, pe care chiar cei mai înflăcărați partizani ai Sedriilor orfanale au preconizat-o.

■ În ce privește desființarea Sedriilor, credem că la noi s'a făcut deja un prim pas odată cu trecerea lor sub autoritatea ministerului de justiție; pedealtăparte, desființarea autorităților tutelare din Basarabia, ale căror atribuții au trecut la judecătorii și tribunale, ne face să credem că legiuitorul nostru va fi consecvent și, cu prilejul unificării, va adopta definitiv principiul controlului tutelelor prin instanțele judecătorești.

Dacă însă susținem și noi cu convingere acest principiu, socotind justiția singură competentă a rezolvi chestiunile tutelare, nu însemnează că preferim sistemul existent astăzi în vechiul regat, — menținut și de d-l D. Alexandresco în anteproiectul d-sale — după care administrarea tutelelor se împarte între tribunale și judecătorii, potrivit importanței patrimoniului. În sistmul nostru, tribunalele fiind foarte aglomerate, nu au destul răgaz să se ocupe și cu afacerile de tutelă, cari sunt privite ca chestiuni de însemnătate secundară, din care cauză sunt încredințat de obicei spre rezolvare celui mai tânăr dintre judecători.

Cum sistemul are și o jansul centralizării în capitală, jul țului a tutelelor cu patrimoniul mai mare, rezultatul lui lipsit de logica este că tutelele cu patrimoniul mic date în competența judecătorilor de ocol, sunt mai bine controlate decât cele din competența tribunalelor. În adevăr, judecătorii de ocol le pot supraveghea mai cu încredere, pentru că sunt mai apropiate de domiciliul tutelei, pentru că au mai puține tutele de administrat și pentru că aceste instanțe nu sunt atât de aglomerate ca tribunalele.

Dar, dacă se va introduce în țara întreagă acest sistem, nu se va ajunge nici la dezideratul exprimat de toți cei ce doresc în Transilvania, descenralizarea autorităților tutelare. Reforma nu ar folosi decât la o mică parte a populației ardelenne dela țară, aceea foarte săracă; cum astăzi cele mai multe tutele au un patrimoniu ridicat, cea mai mare parte a populației satei r va fi silită ca și în prezent să facă drumuri numeroase până în capitala județului; iar dacă, după cum presupunem, se va menține și sistemul tutelei de familie din codul civil român, de astădată, nu numai tutorul singur va fi nevoit să se deplaseze din fundul județului, ci va trebui să ducă uneori cu el și întreg consiliul de familie!... Așa fiind, săteanu ardelean, nu numai că nu va simți nici un folos real din noua reformă, dar va regreta mereu Sedriile orfanale cari în amintirea lui, vor rămâne aceleași autorități ocrotitoare a celor slabi.

Din aceste motive, socotim că sistemul cel mai potrivit este acel din legislația germană. Adoptându-l, vom face ca organizarea instanțelor noastre tutelare să fie nu numai cu totul superioară, eficientă și lesnicioasă, dar și să însemne un progres netăgăduit față de situația actuală, atât din vechiul regat cât și din teritoriile alipite.

După organizarea germană „tribunalele de tutelă“ (*die Vormundschaftsgerichte*) sunt alăturate pe lângă judecătorii de ocol, funcționând cu un singur judecător. Toate afacerile de tutelă, indiferent de valoarea patrimoniului, sunt date în competența judecătoriei tutelare dela domiciliul minorului. La judecătoriile de ocol cu mai mulți judecători, unul din ei este însărcinat cu judecătoria tutelelor. Apelul împotriva hotărârilor acestei instanțe se adresează tribunalului respectiv și este rezolvat de secția civilă a tribunalului.⁶⁾

Această organizare nu are numai un singur merit. În adevăr, ea este în primul rând *descenralizatoare*, căci dă controlul și supravegherea tuturor tutelelor în mâna unei instanțe mult apropiată de sediul lor decât tribunalul județean, care de multeori se află în imposibilitate a le controla dela mare distanță; ea este *eficace* pentru că

controlul judecătoresc fiind nemijlocit, este mai energic, iar dispozițiile instanței sunt mai sigure și mai rezezi; ea este *practică*, căci decongestionează tribunalele de aceste afaceri greu de administrat, fără a aglomera prea mult judecătorii, întrucât tutelele se împart și, nu șeful-judecătoriei, ci un judecător special este însărcinat cu conducerea lor; pe de altă parte, este mai practic să însărcinez *un singur* judecător cu administrarea tutelelor având numai această atribuție, decât *mai mulți* judecători, ca în tribunal, cu răspunderea împărțită, iar pe deasupra ocupați și cu alte lucrări; reforma este *utilă*, în deosebi populației dela țară, care nu își mai pierde timpul și banii alergând, uneori pentru lucruri de nimic, până în capitala județului; iar în cazurile de apel nu mai e silită să se ducă până la reședința Curței de apel, ci numai până în orașul unde se află tribunalul; ea este, însă, *eficientă* pentru că ocupă un personal mai puțin numeros, judecătorii tutelari utilizând personalul auxiliar al judecătoriei; dacă s'ar adopta la noi acest sistem, suntem convinși că numai cu o parte din sumele ce se cheltuesc astăzi în Ardeal pentru întreținerea Sedriilor orfanale, se vor plăti toți judecătorii tutelari ce se vor înființa pe lângă judecătoriile *din întreaga țară*.

Însfârșit s'a formulat la noi ideea de a se introduce la tribunale sistemul judecătorului unic, precum și judecători speciali pentru infractorii minori.

Să presupunem că prima reformă va izbuti și că vom avea la tribunale judecătorul unic, care va fi bine înțeles însărcinat și cu rezolvarea afacerilor de tutelă. Ne întrebăm: ce sens va mai avea atunci sistemul de a menține tutelele în competența tribunalelor, când *tot un judecător unic*, egal în grad și pregătire juridică, le-ar putea foarte bine rezolva la ședința judecătoriei de ocol?

În ce privește a doua idee, pe cale de înfăptuire, a judecătorului penal al minorilor, cum nu ne putem închipui că un asemenea judecător se va înființa *numai* pe lângă tribunale, credem că, în imposibilitatea unei centralizări exagerate, va fi nevoie să se dea unele infracțiuni ale minorilor și în competența judecătorilor de ocol. Pentru ce nu s'ar concentra atunci atribuțiile penale cu cele de natură civilă în persoana *aceleuiaș judecător*, alăturat pe lângă fiecare judecătorie?

Cum sperăm că, mai curând sau mai târziu, specializarea magistraturei noastre se va îndeplini și ea va fi întinsă chiar și la judecătoriile de ocol, ne gândim, ca la un ideal realizabil, la judecătorul tutelar unic specializat, eminent protector al minorilor și, la nevoie, și judecătorul lor represiv. Pe lângă fiecare judecătorie de ocol, am avea atunci, un *judecător al minorilor*, însărcinat

6) Pentru detalii vezi *H. Dernburg: Deutsches Familienrecht*, 1908, pag. 357 și urm.

cinat cu rezolvarea tuturor afacerilor referitoare la minori, atât civile, cât și penale. Asupra acestei idei vom reveni la sfârșitul lucrării 7).

GEORGE P. DOCAN
Magistrat Tribunalul Oradea-Mare

RECENZIE

CONTABILITATEA COMERCIALĂ

în legătură cu

Dreptul și Legile speciale Comerțului

N'am avut până acum o lucrare de Contabilitate, de care să ne servim noi juriștii, pentru nevoile noastre profesionale, — și de câte ori nu am fi dorit să pătrundem cât mai bine limba contabilă din rapoartele, registrele și materia comercială în litigiu?

De câte ori n'am intenționat cu tot dinadinsul să ne apropiem o parte din tehnica contabilă?

Ne-am lovit totdeauna, or de partea prea specială a materiei contabile, — or de partea prea elementară a materiei juridice expusă în cărțile de contabilitate obișnuite. De aceste 2 inconveniente colegii avocați din Baroul Ilfov, d-nii Sp. Iacobescu și Al. Sorescu se pare a fi ținut seamă. D-lor în calitate și de profesori de contabilitate la Academia

7) După ce studiul de față a fost scris, — nu fără oarecare mulțumire am cetit în anteproiectul legii de organizare judecătorească, elaborat sub conducerea d-lui ministru G. Mărzescu, următoarele două articole.

Art. 381. — Instituțiunea «Sedriilor orfanale» din Ardeal se desființează. Atribuțiunile recunoscute lor prin legea XX din 1877 cu privire la administrarea tutelelor și interdicțiilor trec asupra judecătorilor de ocoale și secției epitropiilor dela tribunalul respectiv. între cari afacerile actuale de tutelă și interdicțiune se vor împărți.

Art. 382. — Un regulament va determina modul de funcționare cu referire la competența tutelară a acestor instanțe.

Atât de sumar redactate, ambele articole lasă multe chestiuni nerezolvate. Astfel am văzut că Sedriile orfanale au și alte atribuțiuni în afară de cele privitoare la tutelă și interdicție, de exemplu cele privitoare la puterea părintească. Dacă Sedriile orfanale se desființează, cine va exercita pe viitor aceste atribuții, căci art. 381 nu vorbește decât de tutele și interdicții?

Reforma va mai da naștere și la unele imposibilități legale ca de pildă: Unde se vor îndrepta apelurile împotriva hotărârilor date de instanțele judecătorești? Oare la comisiunea administrativă, și la ministerul de justiție? Cum se va proceda, de exemplu, în cazul când sentința de încetarea puterii părintești, pronunțată în locul Sedrii orfanale de secția epitropiilor, urmează a fi atacată în anulare conform procedurii civile la tribunal? Se va pronunța oare cealaltă secție a aceluiaș tribunal?

Pe dealtă parte, organizarea Sedriilor orfanale e atât de complexă, mai ales în ce privește administrarea patrimoniilor minorilor, încât credem că, dacă nu s'a găsit necesară o lege detaliată pentru desființarea acestor autorități, trebuie neapărat ca Parlamentul să dea împuternicire unui regulament să deie mine nu numai «modul de funcționare și competența tutelară» a noilor instanțe, dar și amănunțele de predare ale cassei și arhivei Sedriilor; de asemeni e nevoie să se facă o punere de acord legală între noua organizare și întreaga parte întâi a legii XX a, care rămâne în vigoare desigur până la unificarea codului civil.

de Inalte Studii Comerciale, ne prezintă lucrările într'o formă cu totul favorabilă nouă.

Astfel în cele 10 capitole și circa 400 de pagini cât cuprinde Vol. I apărut cu titlul de mai sus, ne reprezintă de minune partea constructivă a Societăților civile și comerciale (cu cele mai variate forme ale lor).

La această parte de juridică constructivă, autorii adaogă metodic înregistrările contabile cuvenite, — așa că oricine poate urmări cu ușurință problema ce-l interesează.

Astfel, dacă vrea cineva să-și reamintească formele de înființare, conducere, fuziune, dizolvare, lichidare etc., — are în volumul amintit expusă cu toată competența, atât partea juridică, cât și partea contabilă.

De se interesează cineva de aporturi, toate neamurile de aporturi posibile, cu toate modalitățile de constituire, aporturile, sunt tratate în opera citată, — împreună cu înregistrările contabile.

Vrea cineva să urmărească chestiunea acțiunilor și obligațiunilor, atât din punctul de vedere al emisiunii, cât și al rambursării lor, — va găsi în menționata lucrare ambele materii, aceea juridico-financiară, precum și înregistrările contabile.

Interesa va pe jurist modul de funcționare și dare de socoteți la Societăți, — va găsi acolo în vol. I, foarte lămurit prezentate: adunările generale, Censorii, Componerea Consiliilor etc. etc., precum și înregistrările contabile intervenite la ocaziunile de mai sus.

Așa cum este alcătuită cartea, reprezintă pentru mine opera de juridică-contabilă ce va completa cu folos biblioteca noastră zilnică.

D. R. IOANIȚESCU

CURTEA DE APPEL GALAȚI, SECȚIA I

Audiența dela 3 Octombrie 1923

Președinția d-lui EUG. BONACHI, Prim președinte

Virgil și Remus Benișache cu Elena și Onorina Benișache
Decizia Civilă No. 175

Impărțeală făcută de ascendent printr'un testament olograf. — Atacarea acestei împărțeli prin excepție (excepiendo), fără exercitarea unei acțiuni principale. — Admisibilitate.

Testament olograf. — Condițiile necesare pentru existența lui. — Necesitatea și scopul datării testamentului. — Art. 859 c. civil. — Ce trebuie să cuprindă data. — Zua, luna și anul facerii testamentului. — Art. 859 c. civil.

Legea nu arată locul unde trebuie să figureze data. — Art. 859 c. civil. — Cazul când o parte din dată, în speță cifrele 1 și 9 sunt tipărite, iar cele din urmă, 0 și 9 sunt scrise cu mâna testatorului. — Data, în asemenea caz, este completă și legală.

Cazul când testamentul cuprinde o a doua dată necompletă (lipsa luni). — Completarea acestei date cu celelalte date ale testamentului și cu acea aflătoare pe plicul în care el este închis.

Cazul când testamentul cuprinde un post-scriptum datat. — Referirea acestei date la întregul testament. —

Împărțeala făcută de ascendent descendenților săi. — Supunerea la toate regulile ale împărțelei, în genere. — Respectarea art. 736 și 741 din cod civil sub pedeapsă de nulitate. — Cazurile când loturile atribuite prin această împărțeală n'au fost compuse de aceiași cantitate de mobile și imobile, având aceeași natură. — Nulitate.

Nulitatea acestei împărțeli pentru violarea art. 797 c. civil. — Cuprinderea în împărțeală a unei persoane străine, fie chiar mama descendenților. — Dreptul văduvei sărace la o parte în uzufruct, față cu copiii săi. — Art. 684 c. civil. — Atribuirea văduvei unui imobil în plină proprietate prin actul de împărțeală. — Nulitate.

1. Judecătorul acțiunii fiind și judecătorul excepțiunii, se poate cere anularea unui testament — împărțeală, pe cale de excepție, nefiind nevoie pentru aceasta de o acțiune principală.

2. Pentru ca un testament olograf să fie valid, se cere ca el să fie scris în totul, datat și semnat cu însăși mâna testatorului. Data testamentului este, între altele, necesară pentru a se ști dacă, în momentul facerii lui, testatorul avea capacitatea de a testa și, în caz de a exista mai multe testamente, care din ele este acel valid.

3. Data testamentului trebuie să cuprindă ziua, luna și anul când el a fost făcut; iar legea nu arată locul unde ea trebuie să fie pusă.

4. Când într'un testament olograf data anului, compusă din 4 cifre, în speță: 1909, cele dintâi două cifre (1 și 9) sunt tipărite, iar cele din urmă (0 și 9) sunt scrise cu mâna, data este completă și legală deoarece testatorul completând cifrele tipărite prin cifrele scrise cu mâna, a ratificat pe cele dintâi însușindu și cifrele tipărite, așa că testamentul nu poate fi anulat din această cauză.

5. A doua dată ce are testamentul pusă la finele lui, nu este cu adevărat, completă, când lipsește din ea luna; însă această lipsă se poate completa cu celelalte două date ale testamentului, precum și cu data ce figurează pe plicul în care el este închis, din care se stabilește că testamentul a fost făcut la 1 August 1909, stil vechiu.

6. În caz când testamentul are un adaos, sub forma unui post scriptum (codicil), data pusă la acest adaos se referă la întregul testament (chestie de fapt).

7. Împărțeala făcută de un ascendent între descendenții săi este supusă tuturor regulilor dela împărțeală, în genere.

8. De câte ori un ascendent face o împărțeală între descendenții săi, fie prin donațiune, fie prin testament, el trebuie deci să respecte art. 741 din codul civil, așa că împărțeala este nulă dacă loturile copărtașilor n'au fost materialmente compuse din aceiași cantitate de mobile și imobile, și de aceeași natură.

9. Împărțeala făcută de un ascendent mai este nulă și pentru violarea art. 797 c. civil, de câte ori ascendentul prevede în actul de împărțeală o persoană străină, fie chiar mama descendenților, dacă acestei persoane i s'a lăsat o altă parte decât cotitatea disponibilă.

10. Față cu copiii ei, mama văduvă are, conform art. 684 din codul civil un drept de succesiune numai în uzufruct sub condiția însă de a fi săracă. În asemenea caz, nu se poate dări atribui văduvei, mai ales când nu este săracă, un imobil în plină proprietate, împărțeala făcută de ascendent fiind nulă și din acest punct de vedere.

Curtea,

Asupra apelurilor conexas, făcute de: Elena C. Benișache, Onorine-Elena Benișache, Virgil Benișache și Remus Benișache contra sentinței civile cu No. 178 din 26 Iunie 1922 a Tribunalului Covurlui s. II-a.

Având în vedere că actul de ultima voință făcut de Const. Benișache, după cum este descris și prin procesul verbal dresat cu ocaziunea deschiderii lui de către Primul președinte al trib. Covurlui, în ziua de 13 Mai 1919, este așternut pe o hârtie de scrisoare, având tipărit ca «en tête» cuvintele «Hotel de Russie, Karlsbad», iar puțin mai jos «Karlsbad 1 August 1909 st. v.» cifrele cari indică anul sunt de două feluri: 19 este imprimat, iar 09 scrise de mâna testatorului. Este intitulat «testament împărțială» și are data de 1 Aug. 1909 st. v., Karlsbad, Hotel Rusia, camera No. 12.

Acest testament a fost închis într'un plic și sigilat, pe care sta scris cuvintele: «înăluntru este testamentul meu, 1 August 1909, Karlsbad, Constantin V. Benișache»;

Având în vedere că pe temeiul acestui testament, din citirea căruia se vede lămurit, că defunctul Const. Benișache a înțeles să facă un partaj, de ascendent, în conformitate cu art. 794 cod. civ., Elena Benișache și Onorine Benișache au cerut să se respingă «de plano» acțiunea de eșire din indiviziune pornită de Virgil Benișache, ca fiind inadmisibilă în principiu față de împărțeala deja făcută prin voința lui decedat;

Că, pus în această situațiune—căci incontestabil, dacă împărțeala testamentară făcută de defunctul Const. Benișache ar întruni toate condițiunile cerute de lege pentru validitatea ei, un nou partaj cerut de unul din coerezi nu s'ar putea concepe,—reclamantul Virgil Benișache, împreună cu Remus Benișache, pentru a înlătura obstacolul ce li se opune, a invocat nulitatea testamentului pentru motivele ce se vor vedea mai la vale;

Că atunci, la rândul lor, Elena și Onorine C. Benișache, au propus un fine de neprimire consistând în a susține, că validitatea testamentului nu s'ar putea discuta cu ocaziunea acestui proces de partaj, ci numai pe calea unei acțiuni principale.—Că numai reușind, pe calea unei asemenea acțiuni, să dărâme testamentul și să se aducă astfel toată averea la masa de împărțeală—stabilind comunitatea—reclamantul ar putea porni și susține un proces de partaj;

Considerând că acțiunea de împărțeală având de scop de a se fixa masa succesorală, și de a o împărți între moștenitori, urmează de aci că, dacă în cursul procesului de partaj una din părți tinde de a schimba această masă sau de a înlătura pe unii din moștenitori, servindu-se de un act — în speță, un testament, — judecata este datoare, în interesul unei bune administrațiuni a Justiției, ca odată cu cererea de împărțeală, să discute și validitatea actului, ce se invocă; că chestiunea în acest caz, se înfățișează ca un incident. — și într'un proces se pot ivi diferite incidente — de rezolvirea cărui depinde însuși soarta procesului principal de partaj, așa că instanța sesizată cu acțiunea de partaj nu se poate opri de a tranșa tot ea și un atare incident, fiind cunoscut principiul, că judecătorul acțiunii este și judecătorul excepțiunii: că a nu proceda astfel este a trăgâni procesul de partaj, când nu e necesar aceasta, și când nimic nu se opune a se da o singură hotărâre;

Că, dealtminteri, chestiunea validității testamentului, în speță, a fost adusă, în discuțiune de însuși Elena Benișache, prin invocarea lui în cererea formală de intervențiune făcută în procesul de partaj și, apoi, prin felul cum au pus concluziuni în instanță, atât la Tribunal cât și Curte, ambele apelante Elena și Onorine Benișache, au înțeles și ele să se judece odată cu procesul de partaj, și validitatea testamentului; că, deci, pentru toate aceste considerațiuni, finele de neprimire ridicat de Elena și Onorine Benișache, fiind nefondat, se înlătură ca atare și, în consecință, cată a se trece la examinarea motivelor de nulitatea testamentului invocat de Virgil și Remus Benișache;

Având în vedere că fiind vorba de un partaj, de ascendent făcut de Const. Benișache prin testamentul dela 1/14 August 1909, în conformitate cu art. 794 și 795 c. civ. urmează a se vedea dacă s'a respectat de testator atât regulile pentru validitatea testamentului, cum și regulile dela partaj.

Având în vedere că, în primul loc, Virgil și Remus Benișache, au susținut că testamentul în chestiune este nul, e neexistent din cauză că n'ar fi datat;

Având în vedere că art. 859 cod. civ. cere ca un testa-

ment olograf să fie valabil, trebuie să fie scris în tot, datat și semnat de mâna testatorului;

Considerând că data este necesară pentru a se ști dacă, în momentul facerii testamentului, testatorul era capabil de a testa și, dacă sunt mai multe testamente, care e valabil?

Că, însă, legiuitorul nu indică locul unde trebuie să fie pusă data și nici din ce anume elemente să fie compusă; este însă dela sine înțeles — și în acest sens jurisprudența este constantă. — că o dată trebuie să cuprindă ziua, luna și anul;

Că, în speță, după cum se constată din examinarea lui, testamentul făcut de Const. Benișache are trei date și anume: a) una pusă în «en-tête» care deși este completă, cuprinzând ziua, luna și anul, se observă însă că anul 1909, nu este scris în întregime de mâna testatorului: cifrele 1 și 9, care formează milesimul aceluși an, fiind imprimate;

b) a doua la sfârșitul testamentului și care nu e completă lipsind luna și

c) A treia, completă scrisă în pag. I-a, la sfârșitul post-scriptului;

Considerând că, în aceste condițiuni nu se poate susține că testamentul, nu e datat și, deci, nul din cauză că cifrele 1 și 9 sunt imprimate în loc de a fi scrise de mâna testatorului, de oarece, faptul că el a complinit cifrele de tipar prin cifrele scrise cu mâna însemnează că el a voit a le ratifica, ca cele de tipar, care împreună cu cele scrise de mână să formeze un an complet, anul 1909;

Că dispozițiunea art. 859, care cere ca data să fie scrisă de mâna testatorului, nu trebuie interpretată, în mod strict când reese clar că intenția testatorului a fost ca cifrele 19 scrise de tipar împreună cu 09 să formeze anul 1909, an în care se recunoaște de toate părțile că a fost scris testamentul;

Că, la acea de a doua dată, scrisă la urma testamentului, deși lipsește luna, această lipsă însă se completează cu celelalte două date depe testament, cum și cu data de pe plic, din care se stabilește că testamentul a fost făcut în luna August;

Că, în ce privește a treia dată, ea e completă, cuprinzând ziua, luna și anul, și cum post-scriptul, astfel cum e redactat, formează un tot cu testamentul, chiar în cazul când acesta n'ar fi fost de loc datat, încă data post-scriptului, ar putea servi la întreg testamentul;

Că, deci, testamentul fiind bine datat, urmează că primul motiv de nulitate invocat de Virgil și Remus Benișache este nefondat și ca atare, se respinge;

Având în vedere că, în al doilea loc, cei doi apelanți invocă nulitatea partajului de ascendent, făcut prin testament de oarece testatorul, a violat principiul compunerii materiale, a loturilor, stabiliți de art. 741 c. civ.;

Considerând că partajul de ascendent, este supus, ca și orice alt partaj, la toate regulile și principiile din materia partajului; că, prin consecință, compunerea materială a loturilor este obligatorie și pentru un ascendent într'un partaj de ascendent;

Că întreaga jurisprudență franceză, cere ca art. 741 cod. civ. să fie respectat de către ascendent, când face un partaj fie prin donațiune, fie prin testament, (Planiol, III, 3372); că partajul e nul, când loturile nu au fost compuse materialmente din aceiași cantitate de mobile și, imobile, și de aceeași natură (Aubry & Rau vol. XI).

Considerând că, în speță, defunctul C. Benișache lăsând fiicei sale Onorine, imobilul din str. Domnească No. 72, iar celelalte imobile soției sale Elena, avere de milioane, iar fiilor săi Virgil și Remus câteva cărți de drept, a violat dispozițiunea art. 741 și deci partajul făcut de el este nul, din acest punct de vedere.

Având în vedere că, în al treilea loc, aceiași apelanți au mai susținut că partajul este nul și pentru că s'a violat și dispozițiunea art. 797 cod. civ.;

Considerând că partajul de ascendent se face de către ascendent, față numai de ascendenți; dacă ascendentul prevede în partaj și persoane străine și dacă acelor persoane li s'a lăsat o altă parte decât cotitatea disponibilă, partajul e nul;

Că, în speță, defunctul Constantin Benișache prin testament atribuie soției sale în plină proprietate imobilele din str. Mare No. 82 și acel din strada Domnească No. 74, unul

pentru plata dotei de 8000 lei, și cel de al doilea ca văduvă săracă în conformitate cu disp. art. 684 cod. civ.;

Că, în primul caz, Elena Benișache are calitatea de creditoare, numai un drept de creanță, în masa succesorală; deci, nu poate, din acest punct de vedere, lua parte în mod valabil la un partaj de ascendent, și nu i se poate atribui din rezervă, fiind sub acest raport o persoană străină;

Că dota de 8000 lei, despre care testatorul vorbește în testament, moștenitorii recunosc că datoresc mamei lor această sumă rămânând că mama să o ceară, dela moștenitori fie cu ocazia partajului, dând fiecare moștenitor proporțional cu partea sa, fie să o ceară în urmă;

Că, în cel de al doilea caz, referitor la dispozițiunea din testament, prin care defunctul atribuie soției sale, în plină proprietate, imobilul din str. Domnească 74, pentru acoperirea dreptului ei, la o parte din uzufruct, ca văduvă săracă, aceasta constituie un drept de moștenire pe care legea prin art. 684 cod. civ. îl recunoaște soției independent de voința testatorului și care se naște după moartea soțului, însă numai în cazul când soția este văduvă săracă: fără această condițiune nu se poate vorbi nici la acest drept de moștenire; or, în speță, Elena Benișache nu poate avea un asemenea drept de oarece nu e săracă, căci a recunoscut, la interogatoriul ce i s'a luat la Curte în ziua de 24 Septembrie a. c. că posedă în Galați, două case și o vie: că chiar săracă dacă ar fi, totuși nu i se poate atribui în plină proprietate vreun imobil din succesiune, ea neavând dreptul în acest caz de cât numai la o porțiune virilă în uzufruct;

Având în vedere, astfel fiind, ambele dispozițiuni din testamentul defunctului Const. Benișache, privind pe o persoană străină de partaj, sunt nule, așa că ambele imobile urmează să fie aduse la masa succesorală;

Că *post-scriptum*, astfel cum e redactat formează, un tot cu testamentul, iar nici decum un nou testament, căci se referă la partajul pe care defunctul l'a făcut prin testament, când zice: «atribuind Elenei-Onorinei casa din strada Domnească 72, colț cu strada Justiției, înțeleg a'i lăsa partea disponibilă cu dispensă de raport»; Or, partajul făcut prin testament fiind declarat nul, e nulă și dispozițiunea luată prin acest *post scriptum*, care fiind în funcțiune de partajul din testament, nu poate trăi singur;

Căci, deci, și imobilul din strada Domnească 72, urmează să fie adus la masa succesorală, împreună cu celelalte imobile rămase pe urma defunctului C. Benișache, și să fie împărțite în trei părți egale;

Având în vedere că, în ce privește mobilierul rămas pe urma defunctului și trecut în inventar, toți moștenitorii au consimțit să rămână mamei lor, deci urmează să fie scos dela masa succesorală;

Cât privește cea altă avere mobilă: renta nominală 4 la sută în sumă de 20.000 lei, scrisuri funciare rurale 5 la sută în sumă de 2900 lei, bonuri titluri de rezervă, creanțe, bani etc. trecute în acțiune, ea nefiind trecută în inventarul din 29 Mai 1919, dresat de d-l magistrat stagiar al tribunalului Covurului, care cuprinde întreaga avere rămasă pe urma defunctului C. Benișache, urmează să fie scoasă dela masa succesorală, deasemenea și veniturile dela 23 Aprilie 1919, ale imobilelor rămase la moartea defunctului, precum și procesul cu Primăria Galați, întrucât reclamantul, nu le-a mai susținut, și nici n'a făcut dovada, că imobilele au fost închiriate și cu ce anume sume, și că procesul are ființă;

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier N. Vernescu, Curtea respinge ca nefondate apelurile făcute de Elena-Benișache și Onorine-Elena Benișache, contra sentinței civile cu No. 178 din 26 Iunie 1922, a tribunalului Covurului s. II;

Admite apelurile făcute contra aceiași sentințe de Virgil Benișache și Remus Benișache, etc.

(ss) T. Radvan, I. Părvulescu, N. Jac Constantinescu, N. Vernescu.

Grefier, (ss) Băltăgescu

Opiniune

Subsemnatul, fără a împărtăși toate motivele de drept din hotărârea majorității, sunt de acord cu soluțiunea dată, următoarelor trei puncte:

1. Că testamentul în discuțiune este datat în adevăr, el cuprinde trei date din care unele incomplete, cei drept, cum

de pildă cea dintâi aflată în frunte, în care millesimul nu e scris de mâna testatorului, sau cea de a doua, în care lipsește indicațiunea lunei, totuși ele se completează una pe alta, astfel că data testamentului se stabilește cu ușurință și în mod precis din cuprinsul testamentului, și chiar din data de pe plicul în care se afla depus, plic purtând același en tete, ca hârtia pe care este scris testamentul «Hotel de Russie Karlsbad» și pe care se găsesc scrise cu mâna testatorului, cuvintele: înlăuntru este testamentul meu, 1 August 1909, și semnătura Constantin V. Benișache; așa că după părerea subsemnatului, această dată de pe plic ar fi fost suficientă să facă valabil testamentul, chiar dacă el însuși n'ar fi fost deloc datat;

2. Că împărțeala făcută prin testament, urmează să fie anulată pentru motivul arătat de majoritate, că defunctul Constantin Benișache a cuprins în această împărțeală și pe soția sa atribuindu-i în plină proprietate, imobilul din str. Domnească No. 74, toată averea mobilă, toate valorile și tot numerarul, bunuri la a căror împărțeală nu ar fi avut dreptul să ia parte ca copărtaș, în cazul unui partaj, făcut conform art. 728 și urm. c. civ.

În afară de acest motiv, împărțeala de care ne ocupăm trebuie anulată și pentru considerațiunea următoare:

Dacă legea a autorizat partajul testamentar, a fost în scopul de a preveni discordiile și contestațiile la care dă adesea naștere între moștenitori, partajul obișnuit, cum și pentru a da ascendentului posibilitatea de a compune loturile ținând seamă de aptitudinile fiecăruia din descendenți, evitând în același timp o îmbucătățire excesivă a bunurilor, nu însă ca un mijloc de care ascendentul să se poată servi spre a acorda unuia sau unora dintre descendenți liberalități ce depășesc, într-o atît de largă măsură, limitele legale, încât au drept sigur rezultat o adevărată desmoștenire a celorlalți; Egalitatea este de esența oricărei împărțeli; dacă ea a fost violată, împărțeala se găsește viciată în esența ei și nu poate fi menținută;

Principiul acesta al egalității părților înscris în art. 740 cod civ. trebuie respectat de ascendent. Evident că în limitele părții disponibile a averii, autorul unui testament — împărțeala, poate să avantajeze pe unii din erezi, însă în ce privește împărțeala restului averii, trebuie neapărat s'o facă în mod egal între ei;

Examinând testamentul defunctului Constantin Benișache se observă, că după ce face să ia parte la împărțeală soția sa Elena, care nu avea nici un drept de a succede în plină proprietate, ci doar dreptul, de altfel contestat și acela, de erezii rezervatari, de a succede, ca văduvă săracă, la o porțiune virilă în uzufruct, și după ce împarte între numita și fiica sa Onorina, întreaga avere imobilă compusă din trei imobile de o valoare foarte importantă și toată averea mobilă, nu lasă fiilor săi Virgil și Remus decât câteva cărți de drept fiecăruia din ei;

Așa fiind, împărțeala prin care, în afară de bunurile lăsate soției, se lasă unuia din copii, Onorinei, tot restul averii de o valoare de milioane, iar celorlalți doi copii, Virgil și Remus, le lasă unuia Faustina Helie și Mourlon, iar altuia Laurent și Corpus Iuris civilis, plus alte două, trei cărți aproape fără valoare, nu poate fi considerată ca o împărțeală serioasă, căreia n'ar fi de imputat decât inegalitatea compunerii loturilor sub raportul naturii bunurilor, ci este un adevărat act de desmoștenire a celor doi fii și, ca atare, nu poate fi menținut;

3. Sunt asemenea de acord cu soluția majorității, că dispozițiunea din testament aflată în *post scriptum*, prin care testatorul lămurește că atribuind fiicei imobilul din strada Domnească 72, a înțeles a-i lăsa partea disponibilă, nu constituie o clauză distinctă a actului de împărțeală, a cărei soartă să poată fi independentă de aceea a împărțeli, căci rezultă cu evidență din cuprinsul testamentului (ale actului de împărțeală) că intenția defunctului a fost ca diversele dispozițiuni ale actului de împărțeală să formeze un tot indivizibil, și că a voit doar să explice, că dacă a lăsat fiicei mai mult decât partea ei de rezervă și decât a lăsat celorlalți este că i-a dat prisosul din partea disponibilă, iar nu că a voit să facă în favoarea ei o liberalitate a cărei existență să fie distinctă de existența partajului;

Mă deosebesc însă de părerea majorității în ce privește

dispozițiunea prin care se lasă soției Elena imobilul din str. Mare 82 (azi 68) și că acest legat singur este valabil și că nulitatea partajului testamentar, ca act de distribuțiune, nu atrage necesarmente nulitatea acestei dispozițiuni, cuprinsă în testament, ce-i drept, dar în afară de partaj și fără nici o legătură cu el;

Se pretinde că această liberalitate cată a fi anulată din punct de vedere, că este făcută prin actul de împărțeală, ceea ce n'ar fi permis, și în favoarea unei persoane care neavând calitatea de erede, nu putea să ia parte la împărțeală;

Credem că acest mod de a vedea nu este justificat;

Este admis în mod unanim că ascendentul poate să dispună de partea disponibilă prin chiar actul prin care face împărțeala, fie în favoarea descendenților, fie în favoarea unor persoane străine. Redactorii codului Napoleon prevăzuseră în proiectul lor o dispozițiune care nu permitea aceasta, sub pedeapsă de nulitate; ea a fost însă suprimată, iar Rigot Préameneu dă drept motiv al suprimării, că ar fi fost nejust să se refuze ascendentului posibilitatea de a dispune prin chiar actul de partaj de partea disponibilă a averii sale;

Față de această împrejurare, toată doctrina, în Franța, ca și la noi, crede că chestiunea nici nu se mai poate pune, iar tot ce se poate discuta, este chestiunea de a se ști, care va fi soarta liberalității în caz de nulitate a partajului, și tot în mod unanim se admite, că soluția depinde de intenția autorului liberalității, iar dacă el nu și-a exprimat-o, de corelațiunea ce ar exista între partaj și liberalitate; aceasta având a împărtași soarta partajului, când din fapte și împrejurări ar rezulta că în intenția lui diversele dispozițiuni ale actului de partaj au a forma un tot indivizibil, și din potrivă, soarta ei neavând a fi legată de aceea a partajului, când această intenție nu se constată, cum este de pildă, în cazul când liberalitatea e făcută printr-o clauză distinctă a partajului, ca în speță;

Din simpla citire a testamentului defunctului Constantin Benișache, rezultă, că mai înainte de a proceda la facerea împărțeli și în vedere de a se achita către soția sa de suma de 8000 lei, valoarea dotei mobiliare ce urma să-i fie restituită, îi lasă imobilul din str. Mare No. 82; dispozițiunea este deci făcută în favoarea soției tot în calitatea ei de văduvă săracă, având un drept oarecare asupra averii din succesiune, cum sunt făcute celelalte dispozițiuni în favoarea ei din testament, prin urmare în mod eronat se susține că această dispozițiune s'ar cuprinde în operațiunea propriu zisă de distribuțiune a partajului.

Deasemenea, greșit se susține că din moment ce defunctul Constantin Benișache a lăsat fiicei sale Onorine toată partea disponibilă, legatul soției sale necesarmente făcut în întregime din rezervă, și ca atare trebuie anulat; pentru un asemenea motiv legatele nu sunt niciodată anulabile ci numai reducibile, iar chestiunea dacă și în ce măsură urmează a fi reduce, nu poate fi niciodată a priori rezolvită, ci numai făcându-se calculele prescise de art. 849 c. civ.;

De aceea, sunt de părere că trebuie a se recunoaște ca bun și valabil legatul imobilului din str. Mare No. 68, lăsat d nei Elena C. Benișache, cu rezerva bine înțeles de a fi redus, în cazul când cu ocazia facerii operațiunilor partajului, s'ar constata că întrece partea disponibilă, restul averii urmând a fi împărțit în mod egal, între cei trei copii, afară de mobilele din casă la care au declarat că renunță în favoarea mamei lor.

(ss) Eug. Bonachi

NOTA.— Testamentul lăsat de defunctul C. Benișache, avocat din Galați, pe care l-am cunoscut cu toții, a dat loc la mai multe chestiuni de drept importante și delicate, asupra cărora cerem voia de a zice câteva cuvinte.

Curtea din Galați, care a judecat de curând acest important proces, pune mai întâi principiul incontestabil și necontestat în drept, că nulitatea unui act poate fi propusă nu numai pe calea unei acțiuni principale, dar și *excipiendo*, decăteori acest act este opus unei persoane care are interes să-l conteste.

Iată, în adevăr, ce găsim, în această privință, într'un

tratat care, pentru a fi vechiu, nu este pentru aceasta mai puțin bun:

«Decâteori un act ori o convenție sunt nule sau anulabile, partea căreia aparține dreptul de a propune nulitatea, trebuie să exercite o acțiune ordinară, supușă formei și termenelor acțiunilor în genere, această parte putând însă să propună nulitatea printr'o excepție, decâtoreori este acționată în baza unui act nul sau anulabil. În toate cazurile trebuie însă ca actul să fie anulat printr'o hotărîre judecătorească, pentrucă nulitățile nu și produc efectele lor de drept, actele fiind presupuse valide până la anularea lor printr'o hotărîre judecătorească, etc.» (Solon, *Théorie sur la nullité des conventions des actes en tout genre*, I, 416, pag. 281, ed. din 1835). Cpr. Répert Sirey-Carpentier, v^o *Nullités*, 77, etc.

* * *

Al doilea punct din decizia Curței din Galați este relativ la datarea testamentului olograf, al cărui scop Curtea îl arată foarte bine (cpr. Planiol, III, 2691; Colin et Capitant, III, p. 847, etc.). datare pe care codul austriac n'o cere anume (art. 578) pe care o prescrie însă, în termeni imperativi, art. 739 din codul Calimach. (Cpr. art. 2231 din codul german).

Chestiunea cea mai de căpetenie, cu privire la data testamentului, care s'a discutat în procesul de față, unic la noi până acum în genul lui, este următoarea:

Testatorul luând dela un otel (Hotel de Russie din Karlsbad), o coală de hârtie, pe care erau tipărite cifrele 19 . . . , adaogă cu mâna lui cifrele 09, ceea ce, la un loc, formează milezimumul anului 1909, când necontestat s'a făcut testamentul în chestiune.

În această arătare a anului, două cifre (cele dintâi) fiind tiprite, iar cele două din urmă fiind scrise cu mâna testatorului, chestiunea este de a se ști dacă acest testament este datat cu suficiență, sau dacă el trebuie să fie considerat ca nedatat în întregime cu mâna testatorului, în privința anului?

Tribunalul Covurului consideră testamentul ca nedatat și ca atare, îl anulează pentru acest motiv, iar Curtea îl validează, din contra, din acest punct de vedere, anulându-l pentru al doilea motiv, despre care vom vorbi mai la vale.

Atât tribunalul din Barcelonnette cât și cel din Paris au considerat un asemenea testament ca nedatat (*Pand. Périod.* 1890. 2. 280 și *Dreptul* din 1892, No. 69, p. 552. Vezi și tom. IV, partea II al Coment. noastre pag. 53, nota 2). Iată numai câteva din motivele tribunalului Barcelonnette, pe care le reproduce, în parte, și tribunalul Covurului:

«Considerând că infracțiunea comisă de testator, scriindu-și testamentul pe o coală de hârtie de scrisori, împrumutând trei cifre imprimare, spre a completa data acestui testament, prezintă o gravitate excepțională, fiind că are de obiect însăși data testamentului, aducând astfel o atingere la una din formalitățile esențiale și imperios cerute de lege; că întrucât data testamentului n'a fost scrisă în întregime cu însăși mâna testatorului, trebuie a se face aci aplicarea principiului că testamentul olograf este nul, decâtoreori cuprinde unul sau mai multe cuvinte scrise cu o mână străină, afară de cazul când ar fi fost adaose la act în necunoștința și neștiința testatorului, etc.»

Curtea din Aix, care infirmă această sentință, recunoaște temeinicia motivelor ei, însă completează data prin elemente trase din însuș acest testament.

«Considerând, zice Curtea, că cele dintâi trei prime

cifre nefiind scrise de testator, n'au nici o valoare și trebuiesc considerate ca inexistente, întrucât sunt socotite ca un element al datei; că, astfel fiind, data este, în speță, necompletă, necuprinzând anul când testamentul a fost făcut (cpr. Cas. fr. Sirey, 91, 1. 261); considerând însă că o dată greșită din inadvertență, necompletă sau defectuoasă, poate fi rectificată sau completată. Cu alte cuvinte, data unui testament poate fi înlocuită prin elemente clare, precise și certe, trase din însuș testamentul, *et non aliundè*, etc.»

Va să zică, testamentul a fost, în speță, considerat ca datat, pentrucă a existat o simplă inadvertență din partea testatorului, și pentrucă judecătorii fondului au avut posibilitatea de a rectifica data prin elemente culese *ex propriis verbis testamenti, non aliundè*.

Acest principiu este recunoscut atât de doctrină cât și de jurisprudență. (Vezi Planiol, III, 2692; Colin et Capitant, III, pag. 850; Baudry et Colin, *Don. et testaments*, II, 1949; Aubry et Rau, X, § 668, pag. 617, 618, ed. a 5-a; Cas. rom., Bult. 1905, pag. 1211; Cas. fr., Sirey, 46. 1. 565; Sirey, 91. 1. 261; D. P. 1900. 1. 97; *Pand. Périod.* 1900. 1. 467; Sirey, 1901. 1. 407; D. P. 1905. 5. 32 și *Dreptul* din 1907, No. 64, pag. 532; Sirey, 1912. 1. 77 și *Dreptul* din 1912, No. 44, pag. 351 (cu nota d-lui Siliu Rădulescu); Trib. Paris, *Revue de notariat*, anul 1912, No. 14966 și *Dreptul* din 1913, No. 36, pag. 287, precum și alte autorități citate în tom. IV, partea II, al Coment. noastre, pag. 67, nota 1, etc.).

Astfel fiind lucrurile, Curtea din Galați constată, în fapt, că la finele testamentului figurează o altă dată, din care lipsește numai luna (August), ea cuprinzând însă, de astădată, anul, scris cu mâna testatorului; așa că, în baza principiilor de mai sus, ambele date se completează una prin alta; adică: cea din capul testamentului (din care lipsește anul) cu aceea dela finele lui (din care lipsește luna). Prin urmare, data testamentului consistând în arătarea zilei, luni și anului în care el este scris (cpr. Cas. fr. D. P. 1903. 1. 152; Sirey, 1903. 1. 280; *Pand. Périod.* 1904. 1. 64 și *Dreptul* din 1907, No. 64, pag. 431; C. Rouen, Sirey. 39. 2. 15; Trib. Putna, *Curierul Judiciar* din 1911, No. 84, cu observ. noastră, precum și alte autorități citate în tom. IV, partea II, al Coment. noastre, pag. 56, nota 2), după cum, dealtfel, decide și Curtea din Galați, și după cum dispune anume art. 775 § 2 din codul italian (art. 60 L. bulgară asupra succesiunilor din 1890), art. 505 din codul civil elvețian dela 1907 (care mai prescrie și mențiunea *locului* unde testamentul a fost făcut¹⁾), testamentul defunctului C. Benișache cuprinde toate mențiunile cerute de lege și, în consecință, nu poate fi anulat pentru lipsa datei.

Constatarea Curței prin care data din capul testamentului este rectificată și completată prin elementele trase din însuș acest testament, constituie din partea Curței o apreciere suverană de fapt, care scapă de sub controlul Curței de casație. (Colin et Capitant, III, pg. 850 și deciziile citate de acești autori).

Curtea mai combină datele testamentului cu aceea din *Post-Scriptum*, care, adaogă Curtea, formează un tot cu testamentul, ceea ce este iarăș o constatare suverană de fapt. (Vezi Colin et Capitant, *locò supra cit.* și deciziile citate).

Dar Curtea nu se mulțumește numai cu atât; ea mai

1) Arătarea *locului* în care s'a făcut testamentul, pe care o prevede anume art. 739 din codul Calimach, art. 578 din codul austriac, art. 2231 din codul german, legea grecească din 11 Februarie 1830 (cpr. C. București, *Dreptul* din 1901, No. 39 și *Curierul Judiciar* din acelaș an, No. 44), etc., nu se mai cere astăzi și nu era cerută nici sub codul Caragea.

validează data testamentului prin împrejurarea că data de 1 August 1909 st. v. se mai găsește încă odată și pe plicul în care a fost închis și sigilat acest testament. S'a decis, în adevăr, de către Curtea de casație din Franța, precum și de instanțele de fond (tribunalul Avignon și Curtea din Nîmes), ceea ce este iarăș o constatare de fapt, că o dată greșită din inadvertență, în speță, aceea din 1994, în loc din 1884, a putut fi rectificată prin mențiunea aflătoare pe plicul în care se găsea testamentul; pentru că, după împrejurările cauzei, plicul a fost, în speță, considerat ca făcând un tot indivizibil cu testamentul, din cauza legăturii materiale și intelectuale ce exista între aceste două acte. (Vezi *Pand. Périod.* 1899. 2. 169; *D. P.* 1900. 1. 97; *Sirey*, 1901. 1. 407).

* * *

Dar, dacă pentru toate motivele de mai sus, testamentul def. C. Benișache a putut fi considerat ca având data de 1 August 1909, el a fost, cu drept cuvânt, anulat din alt punct de vedere.

Despre ce este vorba, în adevăr, în speță? Despre o împărțeală făcută prin testament de defunct, între copiii săi. Împărțeala ascendenților, care este tradițională la noi, pentru că și avea ființă în dreptul nostru anterior (vezi tom. III, partea II, al Coment. noastre, pag. 852) și care este foarte veche, fiindcă exista nu numai la Romani, dar încă în legea lui Moise și la Indieni (legea lui Manu, anterioară cel puțin cu 2500 de ani lui Christos), are menirea de a înlătura neînțelegerile dintre descendenți *ut a fraterno certamine eos præservent* (Nov. 18, capit. 7) și a împărțelilor judecătorești care, adeseori, sunt costisitoare.

În practica zilnică, legiuitorul foarte arareori își atinge însă scopul, căci aceste acte, menite a păstra unirea și buna înțelegere între membrii aceleiaș familii, sunt, din contra, de cele mai multeori, o sorginte de discordie și de ură reciprocă, din cauză că ascendenții nu se lasă în totdeauna a fi conduși, în împărțelile ce fac, de echitatea și dreptatea ce trebuie să domnească în asemenea materie. ci, din contra, caută să avanteze pe unii copii în dauna celorlalți. (Cpr. *Planiol*, III, 3351; *T. Huc*, VI, 425 și toți autorii).

Testamentul def. C. Benișache este cea mai bună dovadă despre aceasta. În adevăr, numitul, în dorința de-a avea avantajă peste măsură pe fiica și pe soția sa, lasă acestor din urmă toată averea sa mobilă și imobilă, care, din cauza împrejurărilor economice de toți cunoscute, se ridică astăzi la milioane, iar fiilor săi Virgil și Remus el le lasă, spre deriziune, numai câteva cărți din biblioteca sa, de altfel, foarte modestă și redusă, compusă numai din câteva cărți de drept (și aceste ediții vechi), lipsite de orice valoare, știut fiind că, în orice știință, edițiile nouă mănâncă pe cele vechi, care, de multeori, ajung a se vinde cu oca, sau mai bine zis cu kilo. Nu i vorba, că și hârtia de maculatură, a ajuns, în timpurile actuale, destul de scumpă. E legea progresului!

Ba, încă, ceva mai mult, printr'un articol din acest straniu testament, unic în felul său (desfidem de a se găsi altul în acelaș gen), defunctul obligă pe fiii săi, pe care, în realitate îi desmoștenește (acesta este purul adevăr), a da, îndată după moartea sa, mamei și surorii lor o declarație autentică (nu cumva să fie sub semnătură privată), prin care ei să confirme și să consfințească această ilegalitate.

La 1919 murind testatorul, fiii nedreptățiți prin acest act calificat: testament-împărțeală, cer eşirea din indiviziune și împărțirea averii rămasă în urma părintelui lor. Opunându-li-se testamentul de care s'a vorbit mai

sus, ei îl atacă *excipiendo* (și ar fi fost niște naivi să n'o facă), iar Curtea îl anulează cu drept cuvânt.

Egalitatea fiind, în adevăr, sufletul oricărei împărțeli, trebuie să domnească și în speță; căci, după cum a zis Mirabeau în frumosul discurs, pe care l-a pronunțat câteva momente înainte de a muri, dacă toți oamenii trebuie să fie egali înaintea legii, cu atât mai mult această egalitate trebuie să existe între membrii aceleiaș familii. Este de observat că, în discursul de mai sus, marele orator a combătut dreptul de a testa, ceea ce nu l-a împiedicat, la întoarcerea sa acasă, de a-și face testamentul. Omul este supus contradicțiilor nu numai în viața publică, dar și în viața lui privată!

Curtea anulează, în primul loc, așa zisa sau pretinsa împărțeală, făcută de C. Benișache prin testamentul său, pentru violarea art. 736 și 741 din codul civil, pentru că, în speță, loturile tuturor copărtașilor n'au fost compuse cu aceeaș cantitate de mobile și imobile, de drepturi sau de creanțe de aceeaș natură și valoare. Cu alte cuvinte, Curtea aplică împărțelii ascendenților, cu toată controversa ce există asupra acestui punct, art. 736 și 741 dela împărțeala judiciară, pentru că aceste dispoziții se întemeiază pe marele principiu al egalității dintre copărtași, fiind esențiale oricărei împărțeli. (Vezi în acest sens, *Aubry et Rau*, VIII, § 732, pag. 22, 23, text și nota 1, ed. 4-a și XI, § 732, pag. 595, 596, text și nota 1, ed. 5-a, precum și multe alte autorități citate în tom. III, partea II, al Coment. noastre, pg. 881, unde se arată toate elementele acestei controverse). Mai vezi tot în acest sens doctrina și jurisprudența, citate în *Répert. Sirey-Carpentier*, v^o *Partage d'ascendant*, 584 urm. și în *Pand. fr.*, v^o *Don. et testaments*, 11418.

Soluția de mai sus se aplică atât împărțelilor făcute prin donațiune, cât și mai cu seamă celor făcute prin testament. (Vezi autoritățile citate în tom. III, partea II, menționat, *loco supra cit*).

S'ar putea însă întâmpla ca bunurile ascendentului să nu poată fi împărțite în natură, ceea ce este o chestie de fapt. În asemenea caz, ascendentul este autorizat a compune loturile cu bunuri diverse, făcând să intre mobilele într'un lot și imobilele în altul, atribuind chiar unor din descendenți totalitatea bunurilor cuprinse în împărțeală, obligând pe aceștia a da partea celorlalți în bani. (Vezi *Aubry et Rau*, VIII, § 732, pag. 23, text și nota 2, ed. 4-a și XI, § 732, pag. 596, text și nota 2, ed. 5 a). Mai vezi și numeroasele autorități citate în *Répert. Sirey-Carpentier*, v^o *Partage d'ascendant*, 608 urm.; *Pand. fr.* v^o *Don. et testaments*, 11435, etc.

Or, defunctul Benișache n'a făcut nimic din toate acestea. El a lăsat pur și simplu toată averea sa mobilă și imobilă fiicei și soției sale, nelăsând nimic celorlalți moștenitori, ceea ce constituie o nedreptate strigătoare la cer, care, cu niciun preț, nu poate să rămâe în picioare.

Iată ce găsim, în această privință, în opinia minorității a d-lui prim-prezident E. Bonachi:

„Examinând testamentul defunctului C. Benișache se observă că, după ce face să ia parte la împărțeală soția sa Elena, care nu avea niciun drept de a succede în plină proprietate, ci numai dreptul, de altfel contestat și acela de moștenitorii rezervatari, de a succede ca văduvă săracă, la o porțiune virilă în uzufruct, și după ce împarte între numita și fiica sa Onorina, întreaga avere imobilă, compusă din trei imobile astăzi de o valoare foarte însemnată, precum și toată averea mobilă, nu lasă fiilor săi Virgil și Remus decât câteva cărți de drept. Așa fiind împărțeala, prin care în afară de bunurile lăstate soției, se lasă unuia din copii, și anume: Onorinei, tot restul averii de o valoare de milioane, iar celorlalți doi copii, Virgil și Remus, se lasă unuia:

Faustin Hélie și Mourlon (ediții vechi, bine înțeles), iar celuilalt: Laurent și *Corpus juris civilis*, plus alte două sau trei cărți aproape fără nicio valoare. Un asemenea act nu poate fi considerat ca o împărțeaală serioasă, căreia n'ar fi de imputat decât inegalitatea compunerii loturilor, sub raportul naturei bunurilor ci, *este un adevărat act de desmoștenire* a celor doi fii și, ca atare, nu poate fi menținut“.

Am atras anume atențiunea cetitorilor noștri asupra acestor considerente, pentru a arăta că atât majoritatea cât și minoritatea Curței au înțeles a protesta cu energie în contra modului neomenos și ilegal prin care testatorul și-a împărțit averea sa.

Dar împărțeaala făcută de testator mai este nulă și din alt punct de vedere. În adevăr, faptul de a nu lăsa nimic fiilor săi Virgil și Kemus, echivalează cu omisiunea lor din împărțeaală. Or, din moment ce unul din comostenitori a fost omis prin actul de împărțeaală, el poate oricând să ceară facerea unei nouă împărțeli, și acest drept aparține, în baza art. 797 C. civil, și acelor cari au fost lotizați prin actul de împărțeaală. (C. București, *Dreptul* din 1911, No. 11, pag. 82).

Apoi, testatorul mai lasă, sub diferite pretexte, o parte însemnată din averea sa soției sale, ba sub cuvânt că are să-i restituie suma de 8.000 lei, dota ei, ba sub cuvânt că este văduvă săracă, în sensul art. 684 c. civil, ceea ce Curtea constată că este inexact în fapt.

Nimic nu este mai lăudabil decât ca un soț să caute ca, după moartea lui, vădava sa să nu rămâe peritoare de foame. Aceasta nu-l autoriză însă a lăsa totul sau aproape totul acestei soții, iar altor copii a nu lăsa nimic, afară de niște cărți vechi, după cum s'a spus mai sus, care pot să fie scumpe din punctul de vedere al afecțiunii (*pretium affectionis*), dar care, în realitate, n'au nicio valoare venală.

Este necontestat că testatorul, care și împarte averea între descendenți să, poate să lase partea lui disponibilă oricui va voi; el nu poate însă să introducă în împărțeaală o persoană care nu are calitatea de descendent; căci, după cum numele și origina sa o arată, și după cum aceasta rezultă și din diferitele dispoziții legale care cărmuesc această materie excepțională, numai tatăl și ceilalți ascendenți pot să împartă banurile lor între fiii și ceilalți descendenți ai lor (art. 794 c. civil).

* * *

Concluzie: Iată pentru ce credem că decizia Curței din Galați este, în toate privințele, invulnerabilă, și că ea nu va putea prin nimic fi răsturnată, nici chiar... cu tunul dela Mărășești, dacă ne este permis de a ne exprima astfel.

A lăsa în picioare împărțeaala astfel cum a conceput-o testatorul, pedepsind fără nicio cauză binecuvântată pe cei doi fii ai săi, ca și cum ei n'ar fi copiii lui, ar fi a consacra o nedreptate strigătoare; ar fi a introduce ura și zizania în familie; ar fi a admite desmoștenirea într-o lege care n'o mai admite; ar fi, în fine, a izgoni din familia testatorului pe fiii săi cari, având drepturi egale, trebuie să se poată împărțeași și ei din munca părintelui lor, și să nu se aleagă numai... cu blagoslovenia lui.

Iași, 14 Ianuarie 1924.

D. ALEXANDRESCO

TRIBUNALUL NOTARIAT ILFOV

Audiența dela 8 Decembrie 1923

Președinția d-lui ȘTEFAN P. MIHĂILEANU, judecător

Societatea «Dacia România» cu Gr. Calomfirescu

Sentința civilă No. 253

Legea agrară. — Dacă băncile și instituțiile financiare pot beneficia de facultatea prevăzută de art. 76 al. 4 din legea agrară? — Dacă este nevoie de consimțământul proprietarului pentru aceasta? — Art. 75, 76 și 156 legea agrară și art. 159 din regulamentul legii agrare. — Caracterul de indivizibilitate al ipotecei. — Constituționalitatea regulamentului legii agrare. — Art. 93 al. 9 din vechea constituțiune, 88 al. 9 și art. 103 din noua constituțiune.

1. Băncile și instituțiile financiare pot beneficia de facultatea prevăzută de art. 76 al. 4 din legea agrară în favoarea creditorilor ipotecari de a consimți ca întreaga lor creanță să rămână asigurată în restul proprietății necapropriată pe un termen prelungit cu 10 ani dela expirare și cu o dobândă redusă la 5% pe an.

2. Din dispozițiunea art. 75 al. 2 p. finală, care arată modul cum are să se facă plata creanțelor băncilor și instituțiilor financiare când acestea vor vroi să se îndestuleze din indemnizația cu care Statul achită prețul exproprierei, nu se poate trage concluzia că alineatul 4 al art. 76 nu s'ar aplica și instituțiilor financiare.

3. Pentru ca creditorii ipotecari să poată uza de dispozițiunea art. 76 al. 4 din legea agrară nu este nevoie de consimțământul proprietarului, ea fiind prevăzută în favoarea creditorului și lăsată la facultatea acestuia.

4. Art. 159 din regulamentul legii agrare prin intercalarea cuvintelor „cari la cererea proprietarului“ în textul art. 76 al. 4 din lege, nu a adus vreo modificare acestui text de lege, ci a vizat numai cazul când facerea declarațiunii prevăzută de acest articol în loc să pornească din propria inițiativă a creditorului, ar fi solicitată de către debitorul ipotecar.

5. Chiar dacă am admite că art. 159 din regulament ar cere în plus ca condițiune consimțământul proprietarului, aceasta constituind o modificare a art. 76 al. 4 din lege nu ar putea fi ținută în seamă.

6. Legiuitorul prevăzând prin art. 156 din lege că un regulament de aplicare va complecta și lămuri în amănunt dispozițiunile prevăzute în lege, nu a înțeles să delege puterei executive dreptul de a modifica legea, ci numai de a complecta și lămuri, iar nu de a restrânge ori lărgi, dispozițiunile luate de dânsul.

7. Chiar dacă am admite că art. 156 din lege ar fi dat o asemenea delegațiune puterei executive de a modifica legea în scopul de a o face mai complectă și mai lămurită, această modificare nu ar putea fi ținută în seamă, întrucât potrivit art. 93 al. 9 din vechea constituțiune în vigoare în momentul confecționării legii agrare și întocmirii regulamentului ei, cât și art. 88 al. 9 din noua constituțiune, regulamentele nu pot modifica legile.

8. Instanțele de fond pot judeca constituționalitatea regulamentelor.

S'au ascultat d-l avocat M. Djuvara din partea apelantei și intimatul Gh. Calomfirescu.

Tribunalul,

Asupra apelului făcut prin petițiunea înregistrată la No. 29991 din 19 Iulie 1923, de către Societatea generală de asigurare «Dacia-România», cu sediul în București, str. Wilson No. 13, în contra ordonanței prezidențiale cu No. 5050/923, prin care admitându-se cererea făcută cu petițiunea înreg. la No. 15168/923 de către intimatul G. Calomfirescu, s'a fixat modul de distribuire

Prevenim pe d-nii abonați că numerile ce le cer în cursul anului, trebuie să le plătească. Numai acele numere se servesc fără nici o plată, pentru care ni se reclamă în cursul săptămânii următoare că nu s'au primit, pentru ca și noi să putem reclama Direcțiunii poștei nepredarea lor la timp.

al prețului rezultat din exproprierea făcută moșiei Oltenița-Ulmeni din județul Ifov, pentru cauză de utilitate națională în baza art. 5 și 6 ale decretului-lege No. 3697 din 1918, dispunându-se ca din acel preț să se libereze apelantei societăți «Dacia-România» suma de 850.583 lei în efecte în achitarea împrumuturilor ipotecare înscrise de acest tribunal la N-rele 661/906, 289/910 și 162/912, dobânzi și capital;

Având în vedere că societatea apelantă, prin petițiunea înreg. la No. 47.467/923, în calitate de creditoare a intimatului Gh. Calomfirescu, pe baza actelor de împrumut ipotecar autent. de acest Trib. la N-rele 3476 din 1910, 1745/912, 12.675/906 și înscrise la N-rele 289 din 1910, 162/912 și 661/906 și a actului adițional autentificat de acest tribunal la No. 1744/912 și în baza dispozițiilor art. 76 alin. IV din legea agrară, declară că voește a beneficia de facultatea ce-i acordă legea de a rămâne pentru întreaga creanță, capital și interese, creditoare ipotecară pe porțiunea rămasă neexpropriată din sus zisa moșie, în condițiile actelor de ipotecă, pe termen de 10 ani și cu dobânda redusă la 5 la sută pe acest termen de 10 ani, cerând să se facă mențiune despre această declarațiune pe actele de ipotecă originale și pe marginea registrului de inscripțiuni la numerele de mai sus;

Având în vedere că intimatul G. Calomfirescu obiectează că întrucât potrivit art. 75, alin. II, partea finală, creanțele ipotecare și privilegiile constituite băncilor și instituțiilor financiare vor fi plătite numai în rentă, societatea apelantă nu poate face o asemenea declarațiune, ea neputând fi plătită în numerar, și că chiar dacă societatea apelată ar putea face o asemenea declarațiune, adică chiar dacă art. 76, alin. IV din lege ar fi aplicabil și băncilor și instituțiilor financiare, ea, potrivit art. 159 din regulamentul legii agrare, nu poate fi ținută în seamă din moment ce nu consimte și dânsul la aceasta;

Considerând că, deși prin art. 75, alin. II, partea finală, legiuitorul prevede că creanțele ipotecare și privilegiile constituite băncilor și instituțiilor financiare vor fi plătite numai în rentă, aceasta nu înseamnă că băncile și instituțiile financiare nu ar putea beneficia de facultatea prevăzută pe art. 76, alin. IV, în favoarea creditorilor ipotecari de a consimți ca întreaga lor creanță să rămână asigurată în restul proprietății neexpropriate, pe un termen prelungit cu 10 ani dela expirare și cu o dobândă redusă la 5 la sută pe an, în scopul de a primi la exigibilitate plata creanței în numerar, legiuitorul nefăcând nici o distincțiune când este vorba de formularea unei astfel de declarațiuni pe care o prevede în favoarea tuturor creditorilor ipotecari căroră li se oferă plata în rentă, iar din dispozițiunea art. 75, alin. 2, partea finală, care arată modul cum trebuie să se facă plata creanțelor băncilor și instituțiilor financiare, când acestea vor vroi să se îndestuleze din indemnizația cu care Statul achită prețul expropriării,—în care caz lor nu li s'ar putea da și numerar, cum s'ar putea da celorlalți creditori, ci numai rentă,—neputându-se trage concluziunea că alin. 4 al art. următor 76,—care este generic și care nu se ocupă de modul de distribuire al valorilor primite ca indemnizație de proprietar pentru partea expropriată, ci de condițiunile cărora trebuie să se supună creditorii cari ar preferi să nu fie plătiți din indemnizația de expropriere, pentru a putea fi plătiți mai târziu de proprietar în numerar,—nu s'ar aplica și instituțiilor financiare;

Că, de altfel, prin acest alineat, legiuitorul îngăduind creditorilor ipotecari ca să-și mențină asigurată întreaga lor creanță în restul proprietății rămase neexpropriată, iar nu numai partea din creanță ce ar mai fi rămas

după ce în primul rând ar fi încasat renta cuvenită expropriatului, dându-le posibilitatea ca atunci să fie plătiți în numerar, nu a creat o dispoziție de favoare pentru ei, ci le-a recunoscut în parte un drept al lor consacrat de dreptul comun și convenit între părți, întrucât ipoteca fiind indivizibilă, ea subsistă în întregime asupra fiecărei părți din imobilul ipotecat, fiecare porțiune a aceluia imobil garantând *totalitatea* creanței, așa în cât dacă o parte din imobilul ipotecat a fost expropriată, ea subsistă în întregime ei și asupra indemnizației date și asupra părții neexpropriate și dacă legiuitorul nu i-ar fi obligat prin art. 75 din legea agrară să primească în prealabil renta, ei ar fi avut dreptul să rămână cu întreaga lor creanță garantată în porțiunea rămasă neexpropriată și nu există nici o rațiune pentru legiuitor ca recunoașterea acestui drept să o facă numai în favoarea creditorilor particulari, iar nu și a băncilor și instituțiilor financiare, din moment ce caracterul ipotecei este același, fie că este constituită de un particular, fie de o bancă sau instituțiune financiară;

Având în vedere, însă, că intimatul obiectează că, chiar dacă art. 76, alin. 4 din legea agrară ar fi aplicabil și băncilor și instituțiilor financiare, totuși, întrucât, potrivit art. 159 din regulamentul legii agrare, o asemenea declarațiune din partea creditorilor nu s'ar putea face decât în urma cererii proprietarului, deci cu consimțământul lui, și cum dânsul nu consimte la aceasta, declarațiunea societății apelante nu poate fi ținută în seamă;

Considerând că, după ce legiuitorul, prin art. 75 și 76 din legea agrară, obligă pe creditorii ipotecari să se îndestuleze în primul rând din renta consemnată drept preț al porțiunii expropriate, socotind valoarea ei nominală drept o valoare reală, prin alin. 4 al art. 76, dă dreptul să fie plătiți în numerar acelor creditori ipotecari cari ar consimți ca întreaga lor creanță să rămână asigurată în restul proprietății neexpropriate, prelungind termenul de exigibilitate cu 10 ani dela expirare și mulțumindu-se cu o dobândă de 5 la sută pe an;

Că, nici din litera și nici din spiritul acestui text de lege nu rezultă că pentru a uza de dispozițiunea lui creditorul ar trebui să aibă consimțământul proprietarului, ea fiind prevăzută în favoarea creditorului și lăsată la facultatea acestuia;

Că, în cazul când prelungirea termenului exigibilității creanței cu 10 ani dela expirare nu ar conveni proprietarului care ar vrea ca moșia sa să înceteze la expirarea termenului contractat a mai fi grevată de o asemenea sarcină, acesta nu are decât să respecte condițiunile actului de ipotecă plătind pe creditorul său conform stipulațiunilor contractuale și să renunțe la beneficiul legii agrare care, dacă îi îngăduie lui să plătească pe creditor cu renta primită drept preț al porțiunii expropriate, îi dă dreptul și acestuia ca să refuze plata în rentă, pentru a fi plătit mai târziu în numerar de către proprietar, făcând declarațiunea prevăzută de art. 76, alin. 4 din lege;

Având în vedere că se obiectează, însă, că întrucât prin art. 159 din regulamentul legii agrare care, potrivit art. 156 din lege, a complectat și lămurit dispozițiunile ei, creditorii ipotecari nu ar putea consimți ca întreaga lor creanță să rămână asigurată în restul proprietății neexpropriate, prelungind termenul de exigibilitate cu 10 ani dela expirare și mulțumindu-se cu o dobândă de 5 la sută pe an, în scopul de a primi la exigibilitate plata creanței lor în numerar, decât în urma cererii proprietarului, urmează că consimțământul acestuia este necesar;

Considerând că, prin faptul că redactându-se art. 159

din regulament, în loc să se spună ca în art. 76, al. 4 din lege: «acei creditori ipotecari cari, în loc de a primi renta consemnată ce li s'ar cuveni, ar consimți, etc. . .», s'a zis: «creditori ipotecari, cari la cererea proprietarului, în loc de a primi renta consemnată ce li s'ar cuveni, ar consimți, etc. . .», intercalându-se astfel după cuvintele «creditorii ipotecari» expresiunea «cari la cererea proprietarului», nu însemnează că s'a adus vreo modificare art. 76, alin. 4 din lege, ci că s'a vizat cazul zând în loc ca facerea declarațiunii prevăzută de art. 76, alin. 4 din lege să pornească din propria inițiativă a creditorului, ar fi solicitată de către debitorul proprietar, ceea ce nu însemnează însă că consimțământul acestuia ar fi necesar, alegerea rămânând tot la facultatea creditorului, în favoarea căruia a fost prevăzută;

Că, chiar dacă am presupune că art. 159 din regulament ar cere în plus ca condițiune consimțământul proprietarului,— condițiune care am arătat că nu este cerută,— aceasta constituind o modificare a art. 76, alin. 4 din lege, nu ar putea fi ținută în seamă, întrucât legiuitorul prevăzând, prin art. 156 din lege, că un regulament de aplicare va completa și lămuri în amănunt dispozițiunile prevăzute în lege, nu a înțeles să delege puterii executive dreptul de a modifica legea, ci numai de a completa și lămuri, iar nu de a restrânge ori largi dispozițiunile luate de dânsul;

Că, art. 159 din regulament restrângând dreptul de a putea uza de dispozițiunea art. 76, alin. 4 din lege numai în favoarea creditorilor ipotecari cari ar avea și consimțământul proprietarilor și excluzând pe aceia cari nu ar avea acest consimțământ,—deși art. 76, alin. 4 din lege le permite și acestora să facă o asemenea declarațiune, necerând și consimțământul proprietarului, dispozițiunea sa fiind prevăzută numai în favoarea creditorilor și lăsată la facultatea acestora,— a modificat art. 76, alin. 4 din lege, modificare care, astfel fiind, nu poate fi ținută în seamă;

Că, chiar dacă am admite că art. 156 din lege ar fi dat o asemenea delegațiune puterii executive de a modifica legea în scopul de a o face mai completă și mai lămurită, această modificare, care am arătat că în realitate nu există, nu ar putea fi ținută în seamă, întrucât, potrivit art. 93, alin. IX din vechea Constituțiune în vigoare în momentul confecționării legii agrare și întocmirii regulamentului ei, cât și art. 88, alin. IX din noua Constituțiune, regulamentele nu pot modifica legile;

Considerând că, în acest caz, s'ar putea obiecta că întrucât, potrivit art. 103 din noua Constituțiune, numai Curtea de Casație, în secțiuni-unite, judecă constituționalitatea legilor, Tribunalul nu ar avea căderea să se pronunțe asupra constituționalității regulamentului, căci aceasta ar însemna să se pronunțe asupra constituționalității art. 156 din lege,—care, am luat ipoteza că ar fi delegat puterii executive dreptul de a o modifica, deși o asemenea delegare am arătat că nu i-a fost dată în realitate,—ceea ce nu ar avea căderea să o facă;

Considerând că, în speță, nefiind vorba de judecarea constituționalității unei legi, ci a unui regulament, căci ceea ce examinează Tribunalul nu este dacă dispozițiunea art. 156 prin care legiuitorul a dat delegațiune puterii executive de a modifica legea, completând-o, este constituțională,—delegațiune care am arătat că în realitate nu a fost dată,— ci dacă regulamentul făcut în baza art. 93, alin. 9 actualmente 88 acelaș alineat, din Constituțiune, este ori nu constituțional, examinare pe care instanțele de fond au competența să o facă, căci a admite că instanțele de fond nu pot judeca constitu-

ționalitatea regulamentului, ar însemna ca instanțele de fond să nu mai poată aplica niciodată legile, ci numai regulamentele, ceea ce constituțantul nu a putut-o înțelege prin art. 103 din Constituțiune;

Că obiecțiunile ridicate de intimat fiind astfel neîntemeiate, urmează să se ia act de declarațiunea făcută de Societatea apelantă, dispunându-se să se facă mențiune pe actele de ipotecă originale autentificate de acest tribunal la N-rele 3476/910, 1745/912 și 12675/906 și înscrise la N-rele 289/910, 162/912 și 661/906 și pe actul adițional autentificat de acest Trib. la No. 1744 din 1912, cum și pe marginea registrelor de inscripțiuni la numerele mai sus arătate că creanțele, capital și dobânzi, garantate cu aceste acte de ipotecă, rămân în întregime pe porțiunea rămasă neexpropriată din moșia Oltenița-Ulmeni, în condițiunile actelor de ipotecă, pe termen de 10 ani dela expirarea lor și cu o dobândă de 5 la sută pe an, admitându-se astfel apelul societății «Dacia-România» în contra ordonanței prezidențiale cu No. 5050/923, ale cărei dispozițiuni se reformează în ce privește pe numita apelantă.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător de ședință Ștefan P. Mihăileanu, admite apelul, etc.

(ss) Ștefan P. Mihăileanu, C. Șt-fănescu, M. I. Grădișteanu.

NOTĂ. — Hotărârea Trib. Notariat Ilfov, ce publicăm mai sus, rezolvă în mod juridic chesțiunile ce a avut de judecat, iar redactorul sentinței, ca întotdeauna, a motivat magistral cu'n lux de argumente atât în tapt cât și în drept soluțiunile date, astfel că ne scutește de orice comentariu. (N. R.)

*Datorită inițiativei luate de d-l N. C. Schina, fostul Director al ziarului nostru, în calitate de tutore al minorilor defunctului Prof. I. Tanoviceanu, se va pune sub presă în editura «Curierului Judiciar»: **Cursul de Drept și Procedură Penală** (cele 3 vol. apărute și de mult epuizate ale regretatului Tanoviceanu).*

Această operă a fost revăzută și completată de un comitet de specialiști juriști: magistrați și avocați cu referințe și comparațiuni și la legile Austriace și Ungare. Lucrarea va apare în 4 mari volume. Detalii în curînd. Se vor lansa liste de abonament pentru amatori.

* * *

*Anunțăm că s'a pus sub presă în editura Curierului Judiciar: **Cursul de drept comercial comparat**, ținut la Facultatea de Drept din București, cu studenții an. I de doctorat, de d-l Dr. C. A. Stoeanovici, suplîntorul d-lui Profesor Toma Stelian.*

S'au tipărit 9 lecțiuni și continuă tipărirea pe măsura ținerii prelegerilor.

Se primesc abonamente la «Curierul Judiciar», Rahovei 5, București. Prețul unei fascicole de 32 pagini, lei 20 pentru studenți. Pentru provincie se adaugă 5 lei pentru porto postal recomandat. Nu se expediază decât contra cost mandat postal, notându-se pe verso «pentru Cursul de Drept comercial Stoeanovici, fascicola . . .».

A apărut **Jurisprudența Generală** No. 7, cu data de Joi 21 Februarie 1924, sub direcțiunea d-lui consilier Gr. Conduratu, cuprinzând 60 de hotărâri ale Curții de Casație și ale diferitelor instanțe judecătorești din țară, cu numeroase Note. Prețul 20 lei.

Abonamentul anual: 800 lei pentru Autorități și Case de Comerț, 500 pentru avocați și 400 pentru magistrați.

Soc. Anonimă „CURIERUL JUDICIAR” — BUCUREȘTI

CONVOACARE

Se aduce la cunostința generală a D-lor Acționari ai Societății an. Curierul Judiciar că sunt convocați în Adunare Generală ordinară în ziua de Duminică 2 Martie 1924 orele 10 dimineața precis.

Adunarea se va ține în Casele D-lui Dem. I. Dobrescu Președintele Consiliului de Ad-ție din Str. Sfinții Apostoli No. 17 bis cu următoarea:

Ordine de zi:

- 1) Aprobarea Dărei de seamă și a Bilanțului Societății și Contul de Profit & Perdere încheiat pe ziua de 31 Decembrie 1923;
- 2) Ratificarea tuturor cheltuelilor făcute de Consiliu în gestiunea anului 1923;
- 3) Descărcarea Consiliului și Comitetului de Direcțiune de gestiunea pe anul 1923;
- 4) Impărțirea dividendelor;

Fixarea onorariilor;

6) Alegerea a doi membrii în Consiliu în locul D-lor Ion S. Codreanu și D. R. Ioanițescu ce au eșit la sorți;

7) Alegerea a trei censori activi și trei supleanți conf. statutelor.

D nii acționari cari doresc a lua parte la Adunare, sunt obligați a se înscrie și a depune acțiunile ce posedă cel puțin cu 3 zile mai înainte de adunare la biroul Societății Calea Rahovei 5 sau la Banca de Credit Național din București Calea Victoriei No. 7 de unde vor primi cartea de intrare la Adunare.

Fiecare acțiune dă drept la un vot.

Dacă la data fixată de Duminică 2 Martie nu se vor întruni numărul de membrii și capitalul cerute de statute, Adunarea se va amâna pentru Duminică 9 Martie 1924 la aceeași oră și același local, când Adunarea se va ține cu ori câți membrii se vor prezenta.

Consiliul de Administrație

BILANȚUL GENERAL

încheiat la 31 Decembrie 1923

ACTIV

PASIV

Acționari emisia 2-a	319.100	—	Capital	2.000.000	—
Casa	120.593	—	Fond de Rezervă	28.652	64
Mașini	2.232.815	20	Fond de Prevedere	22.579	50
Litera Tipar	214.030	—	Efecte de Plată	140.000	—
Mobilier	60.054	45	Conturi Creditoare	562.244	56
Biblioteca Societății	38.646	—	Efecte Publice angajate	20.000	—
Atiliere	40.000	—	Diversi Cauțiuni de Gestiune	60.000	—
Clienți	418.053	10	Profit & Pierdere (benef. net)	382.715	05
Furnisori	135.000	—			
Materiale	537.400	—			
Efecte Publice	17.500	—			
Diverse Garanții	23.000	—			
Cauțiuni de Gestiuni	60.000	—			
	3.216.191	75		3.216.191	75

CONTUL DE PROFIT & PERDERE

încheiat la 31 Decembrie 1923

DEBIT

CREDIT

Plata Lucrătorilor	1.037.783	25	Lucrări tipografie	1.428.028	10
Cheltueli generale, salarii, chirii, luminat, încălzit etc.	482.581	70	Abonamente	595.282	—
Amortizări { Mașini 92.792,55			Publicațiuni și diverse	117.078	90
{ Litere tipar . . . . . 53.500,—					
{ Mobilier 6673,10					
{ Biblioteca Societății 4.293,35					
{ Ateliere . . . . . 80.000,—	237.259	00			
Profit & Pierdere (beneficiu net)	382.715	05			
	2.140.339	—		2.140.339	—

Președintele Consiliului de Administrație **DEM. I. DOBRESCU**

Expert-Contabil, *Ștefan M. Millo.*

Administrator-delegat și Director-General, **ION S. CODREANU**

Verificat de noi censorii și găsit conform cu registrele și statutele

Cenzori: *P. Vasilescu, Al. Vellescu, Theodor Mandrea*